

Projekt

**UCHWAŁA Nr/2023
RADY MIASTA ŻYRARDOWA
z dnia 2023 r.**

w sprawie przyjęcia Strategii rozwiązywania problemów społecznych Miasta Żyrardowa na lata 2023-2029

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40, 572, 1463, 1688) oraz art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901, 1693), uchwała się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Strategię rozwiązywania problemów społecznych Miasta Żyrardowa na lata 2023-2029”, zgodnie z załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Żyrardowa.

§ 3.

Uchwała chodzi w życie z dniem podjęcia.

Prezydent Miasta Żyrardowa

Lucjan Krzysztof Chęć

Paulina Lisiecka-Koralewska

Radca prawny

DYREKTOR
Centrum Usług Społecznych
w Żyrardowie

Agnieszka Stepka

Uzasadnienie

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z którym: „Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Zgodnie z art. 16b ust. 2 ww. ustawy strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Nadto strategia opracowana przez określa usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Podjęcie uchwały w przedmiocie przyjęcia strategii rozwiązywania problemów społecznych jest zatem wypełnieniem obowiązku wynikającego z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej. Przedłożony projekt uchwały został poddany konsultacjom z mieszkańcami Miasta Żyrardowa, organizacjami pozarządowymi, podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz Miejskiej Radzie Seniorów i Młodzieżowej Radzie Miasta. Podczas konsultacji nie zostały zgłoszone żadne uwagi. Wobec powyższego przyjęcie uchwały jest zasadne.

DYREKTOR
Centrum Usług Społecznych
w Żyrardowie

Agnieszka Stępska
Agnieszka Stępska

Prezydent Miasta Żyrardowa

Lucjan Krzysztof Chrzaniowski
Lucjan Krzysztof Chrzaniowski

W zastępstwie Prezydenta Miasta
Żyrardowa

Adam Lemiesz
Adam Lemiesz

Pierwszy Zastępca Prezydenta Miasta Żyrardowa

1. wice Dyrektora
Centrum Usług Społecznych
w Żyrardowie
mgr Monika Grabel
mgr Monika Grabel

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA ŻYRARDOWA NA LATA
2023-2029**

Spis treści

WSTĘP	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	7
CHARAKTERYSTYKA GMINY	24
Informacje ogólne	24
Struktura demograficzna mieszkańców	25
Infrastruktura społeczno- techniczna	28
Oświata	28
Opieka Zdrowotna	34
Bezpieczeństwo	38
Kultura	43
Sport, rekreacja i turystyka	47
Rynek pracy	53
Gospodarka	54
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA ŻYRARDÓW	56
Problemy w obszarze pomocy społecznej	59
Bezrobocie	67
Bezdomność	69
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	70
Alkoholizm	70
Narkomania	78
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	79
Ubóstwo	92
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	94
Przemoc w rodzinie	97
Ocena zdolności realizacji usług społecznych	109
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	113
MISJA I WIZJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ GMINY	123
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	124
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	153

ANALIZA RYZYKA	154
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	157
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	158
ZMIANY W STRATEGII.....	160
WNIOSKI I PODSUMOWANIE.....	161
SPIS TABEL	162
SPIS RYSUNKÓW	163
SPIS WYKRESÓW.....	163
BIBLIOGRAFIA.....	165
Spis publikacji.....	165
Źródła internetowe.....	166

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901). Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165, 240, 535, 803);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172, z 2022 r. poz. 2600);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 289, 535);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 735, 1429);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100, 173, 240, 852, 1234, 1429);
- Ustawa z dnia 24 lutego 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz

zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz ustawy o podatku od wydobycia niektórych kopalin (Dz.U. 2022 poz. 558);

- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571).

Celem poniższej Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych na lata 2023-2029 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie Miasta Żyrardowa. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Miasta Żyrardowa przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych oraz badań ankietowych przeprowadzonych w okresie od maja do czerwca 2023 roku. W badaniach ankietowych wzięło udział 78 mieszkańców z terenu Miasta Żyrardowa oraz 16 pracowników Centrum Usług Społecznych.

Ponadto, dokument Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Miasta Żyrardów na lata 2023-2029 został poddany konsultacjom społecznym. Konsultacje społeczne są procesem współpracy ze społecznością lokalną, który ma prowadzić do podejmowania decyzji dotyczących rozwoju społecznego. Konsultacje to jedna z form partycypacji społecznej, która zapewnia mieszkańcom danej społeczności lokalnej udział w wyrażeniu swoich opinii, postulatów oraz proponowania zmian.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żyrardów na lata 2023-2029 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Miasta Żyrardów wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej Miasta Żyrardowa na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz działań.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żyrardów na lata 2023-2029 zgodna jest z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi opracowanymi na szczeblu europejskim, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Są to między innymi dokumenty takie jak:

- **Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)**

Agenda została przyjęta przez 193 państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku we wrześniu 2015 r. Dokument wskazuje 17 celów oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Jest to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.¹

- **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju**

Dokument określający główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Strategia powstawała w latach 2011-2012. Uwzględnia uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie Polska 2030.

¹ Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju

Wyzwania rozwojowe z 2009 roku, w stosunku do diagnozy z lat 2008-2009 uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym.

Głównym celem określonym w dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Z diagnozy przedstawionej w 2009 r. wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie.

Do każdego z obszarów przedstawiono również kierunki interwencji, czyli działań do podjęcia w perspektywie do 2030 r. służących osiągnięciu celu głównego Strategii.

I. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacja):

1.1 Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna.

1.2 Polska Cyfrowa.

1.3 Kapitał ludzki.

1.4 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.

II. Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja):

2.1 Rozwój regionalny.

2.2 Transport.

III. Efektywność i sprawność państwa (efektywność):

3.1 Kapitał społeczny.

3.2 Sprawne państwo.²

² Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

- **Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)**

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku, jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Oczekiwanym efektem realizacji Strategii w perspektywie długookresowej dla obywateli będzie wzrost ich dochodów oraz poprawa jakości życia, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, przede wszystkim dla rodzin; zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji i szkoleń, podwyższających kwalifikacje i kompetencje obywateli; wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy; poprawa dostępu do infrastruktury; zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej, poprawiającej zdrowotność obywateli; satysfakcjonującego stanu środowiska oraz poczucia bezpieczeństwa.

Najważniejsze efekty długookresowe dla gospodarki to przede wszystkim zmiana struktury PKB Polski w wyniku zwiększenia roli innowacji w jego tworzeniu. Przyczyni się to do szybszej konwergencji dochodów Polaków do poziomu średniej Unii Europejskiej. W sferze instytucjonalnej efektem realizacji Strategii będzie państwo bardziej przyjazne dla obywateli i przedsiębiorców, co będzie przejawiało się w poprawie jakości funkcjonowania jego organów i poszczególnych instytucji służących rozwojowi. W sferze społecznej efekty realizacji Strategii to ograniczenie wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz wszelkiego rodzaju nierówności

społecznych, a także budowa silnego kapitału społecznego i zwiększenie jego roli w rozwoju.³

- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**

Dokument stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Do wyzwań tych należy uczynienie z Polski bardziej atrakcyjnego miejsca do życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy, a w konsekwencji lokowania inwestycji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Rozwój kapitału ludzkiego i spójności społecznej przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza cztery cele szczegółowe do realizacji, których osiągnięcie powinno przyczynić się do rozwiązania najważniejszych problemów, których doświadcza polska gospodarka i polskie społeczeństwo, tj. niedostatecznych kompetencji, niewystarczającej opieki zdrowotnej, problemów demograficznych oraz ubóstwa.

Cel 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.

Cel 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej.

Cel 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.⁴

³ Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)

⁴ Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

- **Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej**

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej jest dokumentem służącym realizacji celów dotyczących rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej wyznaczonych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz w strategiach zintegrowanych. Ponadto jest on również wyrazem uporządkowania kierunków interwencji publicznej i działań wpływających na możliwości wykorzystania aktywności podmiotów sektora ekonomii społecznej i solidarnej, w tym spółdzielni, jako instrumentu aktywnej polityki społecznej oraz polityki rozwoju społecznego i lokalnego.

Z tych względów cel długofalowy strategiczny programu brzmi: Ekonomia społeczna i solidarna stanie się istotnym instrumentem aktywnej polityki społecznej, wsparcia rozwoju społecznego oraz lokalnego.

Uwolnienie potencjału sektora ekonomii społecznej i solidarnej wymaga podjęcia konkretnych, uporządkowanych i skoordynowanych działań, dzięki którym rozwijać się będą szczególnie ważne z perspektywy polityk publicznych cechy podmiotów działających w tym sektorze, to jest:

- zdolność do aktywizacji i reintegracji traktowanych podmiotowo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- koncentrowanie się na potrzebach społeczności lokalnych (oraz bazowanie na jej zasobach);
- działania na rzecz dobra wspólnego przez dostarczanie usług społecznych użyteczności publicznej oraz realizację zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego;
- samodzielność, samopomoc i samowystarczalność.

W związku z powyższym cel główny programu brzmi: Do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego.

Osiągnięcie celu głównego możliwe będzie dzięki realizacji następujących celów szczegółowych:

1. Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego.
2. Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
3. Zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej na rynku.
4. Upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i solidarnej.⁵

- **Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030**

Celem Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu jest syntetyczne przedstawienie głównych założeń i kierunków polityki walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym w perspektywie do 2030 roku, z jednoczesnym uwzględnieniem długofalowych założeń procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych kluczowych we wskazanej polityce. KPPUiWS w dużym stopniu odwołuje się do istniejących już krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych i programowych, tworzących ramy dla skutecznej realizacji polityki społecznej ukierunkowanej na budowanie spójności społecznej.

KPPUiWS zawiera cel główny i trzy cele szczegółowe oraz pięć priorytetów wyznaczonych do realizacji tych celów szczegółowych.

⁵ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej

Celem głównym Programu jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Cel ten jest tożsamy z celem nr 4 wskazanym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, gdyż KPPUiWS jako polityka publiczna stanowi rozwinięcie i uzupełnienie Strategii

w tym konkretnym obszarze.

Do zrealizowania celu głównego wskazano trzy cele szczegółowe:

- zmniejszenie zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem wśród dzieci i młodzieży;
- zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym;
- zwiększenie integracji społecznej grup najbardziej zagrożonych wykluczeniem, w tym osób bezdomnych i migrantów.

Priorytet I. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży.

Priorytet II. Przeciwdziałanie bezdomności i wykluczeniu mieszkaniowemu.

Priorytet III. Usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Priorytet IV. Instytucje pomocy społecznej oraz podmioty ekonomii społecznej – wsparcie dla osób i rodzin.

Priorytet V. Integracja cudzoziemców – rozwój usług społecznych dla migrantów, w tym cudzoziemców objętych ochroną międzynarodową, oraz wsparcie integracji na rynku pracy.⁶

▪ **Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+**

W Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ przedstawiono długofalową wizję rozwoju województwa, określono cel główny, któremu przyporządkowano cele

⁶ Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030

strategiczne, w podziale na pięć obszarów tematycznych. Strategia jest po raz pierwszy, w sposób formalny, dokumentem zintegrowanym, łączącym wymiar społeczno-gospodarczy z terytorialnym.

Cel strategiczny 1:

KONKURENCYJNE I INNOWACYJNE MAZOWSZE. Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii.

Kierunki działań:

1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości,
2. Rozwój zintegrowanego systemu sprzyjającego generowaniu i absorpcji innowacji,
3. Cyfryzacja gospodarki,
4. Rozwój konkurencyjnej gospodarki,
5. Rozwój miast jako centrów aktywności gospodarczej,
6. Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich.

Cel strategiczny 2:

DOSTĘPNE I MOBILNE MAZOWSZE. Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego.

Kierunki działań:

7. Zwiększenie dostępności transportowej i spójności przestrzennej regionu oraz udziału środków transport przyjaznych dla środowiska, mieszkańców i przestrzeni,
8. Rozwój uporządkowanej sieci osadniczej, sprzyjającej wykorzystaniu transport zbiorowego i ruchowi niezmotoryzowanemu,
9. Udrożnienie system tranzytowego i ograniczenie ruchu tranzytowego na pozostałych trasach.

Cel strategiczny 3:

ZIELONE, NISKOEMISYJNE MAZOWSZE. Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody.

Kierunki działań:

10. Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska,
11. Proekologiczna transformacja energetyki,
12. Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i adaptacja do zmian klimatu,
13. Poprawa jakości środowiska,
14. Podnoszenie efektywności energetycznej.

Cel strategiczny 4:

MAZOWSZE ZINTEGROWANE SPOŁECZNIE. Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki.

Kierunki działań:

15. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego,
16. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych i opiekuńczych,
17. Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców,
18. Rozwój priorytetowych dla województwa dziedzin nauki,
19. Włączenie i integracja społeczna.

Cel strategiczny 5:

MAZOWSZE BOGATE KULTUROWO. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia.

Kierunki działań:

20. Ochrona i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego,
21. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju gospodarczego i promocji województwa.
22. Upowszechnianie kultury i twórczości,
23. Kreowanie miast i wsi jako centrów aktywności kulturalnej i turystycznej.⁷

• Strategia Rozwoju dla Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015-2025

Strategia Rozwoju dla Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015-2025 jest dokumentem kierowanym do dwóch głównych kategorii adresatów. Pierwsi to społeczność lokalna, poszczególne gminy, organizacje, podmioty gospodarcze, drudzy adresaci to inwestorzy, partnerzy powiatu, samorząd województwa. Strategia rozwoju, oprócz swojego zasadniczego celu, jakim jest wskazanie kierunków rozwoju, ma być płaszczyzną integrującą władze i społeczność Powiatu Żyrardowskiego. Cele strategiczne i kierunki działań określone w Strategii:

Cel strategiczny 1:**ROZWÓJ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY POWIATU ŻYRARDOWSKIEGO****Kierunki rozwoju:**

1. Rozwój przedsiębiorczości na terenie Powiatu Żyrardowskiego.
2. Integracja społeczna osób oraz grup wykluczonych społecznie.
3. Wzmocnienie roli edukacji w rozwoju społecznym i gospodarczym Powiatu Żyrardowskiego.
4. Poprawa dostępności i jakości usług świadczonych przez Powiat dla mieszkańców.

⁷ Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+

Cel strategiczny 2:

PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POWIATU ŻYRARDOWSKIEGO

Kierunki rozwoju:

1. Poprawa jakości system komunikacyjnego i transportowego Powiatu Żyrardowskiego.
2. Rozwój infrastruktury społecznej Powiatu Żyrardowskiego.
3. Rozbudowa i modernizacja Centrum Zdrowia Mazowska Zachodniego.
4. Poprawa dostępu do Internetu mieszkańców Powiatu.
5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Powiatu Żyrardowskiego.⁸

• Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Żyrardowskiego na lata 2021-2026

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest instrumentem zarządzania rozwojem systemu pomocy społecznej na szczeblu powiatowym. Jest podstawowym dokumentem, na którym opierać się będą program działań w sferze pomocy społecznej. Misja Powiatu Żyrardowskiego, sformuowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Żyrardowskiego na lata 2021-2026 to *Aktywizacja i integracja społeczną inwestycją w rozwój powiatu żyrardowskiego*. Realizowana będzie poprzez określone poniżej cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań, wyodrębnione w siedmiu obszarach strategicznych.

CEL STRATEGICZNY 1:

POPRAWA FUNKCJONOWANIA SPOŁECZNO-ZAWODOWEGO OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

⁸ Strategia Rozwoju dla Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015-2025

Cel operacyjny 1:

Integracja osób z niepełnosprawnością i osób z zaburzeniami psychicznymi ze środowiskiem lokalnym.

Cel operacyjny 2:

Podniesienie jakości życia codziennego osób z niepełnosprawnością oraz osób z zaburzeniami psychicznymi, a także ich rodzin.

Cel operacyjny 3:

Wzmocnienie pozycji osób z niepełnosprawnością i osób z zaburzeniami psychicznymi na rynku pracy.

Cel operacyjny 4:

Wsparcie opiekunów osób z niepełnosprawnością.

CEL STRATEGICZNY 2:

PODNOSZENIE JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB STARSZYCH I PRZEWLEKLE CHORYCH

Cel operacyjny 1:

Rozwój i poprawa jakości usług domow pomocy społecznej.

Cel operacyjny 2:

Zapewnienie możliwości samodzielnego funkcjonowania osób starszych i osób przewlekle chorych w środowisku zamieszkania.

Cel operacyjny 3:

Zapewnienie pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym.

CEL STRATEGICZNY 3:

ZAPEWNIENIE PIECZY ZASTĘPCZEJ DLA DZIECI WYMAGAJĄCYCH OPIEKI I WSPARCIA DLA USAMODZIELNIONYCH WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ

Cel operacyjny 1:

Zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej w sytuacji niemożności zapewnienia opieki i wychowania dzieciom przez rodziców naturalnych.

Cel operacyjny 2:

Wsparcie rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.

Cel operacyjny 3:

Podniesienie skuteczności procesu usamodzielniania.

CEL STARTEGICZNY 4:

ZMNIEJSZENIE SKALI PRZEMOCY, UZALEŻNIEŃ I BEZDOMNOSCI NA TERENIE POWIATU ORAZ POMOC OSOBOM I RODZINOM W WYCHODZENIU Z SYTUACJI KRYZYSOWYCH

Cel operacyjny 1:

Wzrost świadomości społecznej na temat przyczyn i negatywnych skutków uzależnień i przemocy, z uwzględnieniem nowych form uzależnień jak np. cyberuzależnienia.

Cel operacyjny 2:

Wsparcie osób i rodzin, w których występuje problem uzależnienia.

Cel operacyjny 3:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona osób doświadczających przemocy.

Cel operacyjny 4:

Pomoc osobom w wychodzeniu z kryzysu bezdomności i integracji społecznej.

CEL STARTEGICZNY 5:

WYRÓWNYWANIE SZANS ŻYCIOWYCH

Cel operacyjny 1:

Zwiększenie skali i zakresu działań wspierających rodziny będące e trudnej sytuacji życiowej.

Cel operacyjny 2:

Zwiększenie skali i zakresu działań wspierających cudzoziemców, w szczególności repatriantów, uchodźców i osób posiadających ochronę uzupełniającą.

CEL STRATEGICZNY 6:

ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ WIĘKSZE WŁĄCZENIE SPOŁECZNE I ZAWODOWE OSÓB Z GRUP ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W SZCZEGÓLNIIE TRUDNEJ SYTUACJI

Cel operacyjny 1:

Rozwój instrumentów rynku pracy dla osób z grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji.

Cel operacyjny 2:

Budowanie sprzyjającego otoczenia dla rozwoju ekonomii społecznej.

Cel operacyjny 3:

Wzmocnienie wspólnot lokalnych i zacieśnienie współpracy pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi.

CEL STRATEGICZNY 7:

ZWIĘKSZENIA JAKOŚCI I SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH PRZEZ PRACOWNIKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

Cel operacyjny 1:

Zwiększenie kompetencji i możliwości działania kadry pomocy społecznej.

Cel operacyjny 2:

Zwiększenie zakresu działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.⁹

• Strategia Zrównoważonego Rozwoju Żyrardowa do roku 2025

Rozwój regionalny i lokalny ma szczególne znaczenie dla procesów wzrostu gospodarczego i budowy dobrobytu społecznego. Rozwój lokalny jest wynikiem ugody różnych sił, podmiotów działających w lokalnej jednostce terytorialnej.

⁹ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Żyrardowskiego na lata 2021-2026

Dokument Strategii Rozwoju Żyrardowa do roku 2025. stanowi instrument zarządzania miastem. Ma ona charakter długookresowy i obejmuje wszystkie najistotniejsze obszary i procesy mające znaczenie dla rozwoju gospodarczego i społecznego miasta.

CEL STRATEGICZNY I: „Ciągła poprawa warunków życia mieszkańców”

CELE OPERACYJNE:

1. Poprawa warunków mieszkaniowych.
2. Stwarzanie warunków dla zapewnienia wysokiego poziomu edukacji na wszystkich etapach kształcenia.
3. Wspieranie rodzin w samodzielnym wypełnianiu podstawowych funkcji.
4. Rozwój zintegrowanego systemu aktywizacji i pomocy dla osób starszych oraz niepełnosprawnych.
5. Poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego.
6. Wzbogacanie oferty kulturalnej miasta.
7. Działania na rzecz poprawy stanu zdrowia mieszkańców.
8. Dążenie do rozwoju bazy sportowo-rekreacyjnej oraz jej wszechstronnego wykorzystania.
9. Poprawa stanu środowiska naturalnego w mieście.
10. Poprawa skomunikowania Żyrardowa z regionem i krajem.

CEL STRATEGICZNY II: „Wzmocnienie pozycji Żyrardowa jako znaczącego ośrodka gospodarczego między Warszawą a Łodzią”

CELE OPERACYJNE:

1. Prowadzenie pro rozwojowej polityki gospodarowania terenami.
2. Dążenie do zwiększenia udziału działalności usługowo-produkcyjnej w sferze gospodarczej.
3. Wsparcie sektora MŚP.
4. Współpraca z samorządami sąsiednich gmin na rzecz rozwoju gospodarczego obszaru.
5. Rozwój usług ponadlokalnych.

6. Wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego dla potrzeb nowoczesnej gospodarki.
7. Aktywna promocja gospodarcza miasta.

CEL STRATEGICZNY III: „Kształtowanie ładu przestrzennego dla potrzeb funkcjonalności i rozwoju społeczno-gospodarczego miasta”

CELE OPERACYJNE:

1. Zwiększenie efektywności planowania przestrzennego.
2. Uporządkowanie i poprawa stanu zagospodarowania zabytkowego centrum miasta przy zachowaniu jego tożsamości i walorów urbanistyczno-architektonicznych.
3. Poprawa funkcjonowania wewnętrznego układu komunikacyjnego miasta zintegrowanego z regionalną i krajową siecią komunikacyjną.
4. Działania na rzecz poprawy estetyki miasta.

CEL STRATEGICZNY IV: „Podniesienie rangi Żyrardowa jako znaczącego ośrodka turystycznego”

CELE OPERACYJNE:

1. Opracowanie i wdrożenie efektywnego systemu marketingu turystycznego miasta.
2. Stworzenie warunków do rozwoju infrastruktury turystycznej.
3. Wdrażanie produktów turystycznych.

CEL STRATEGICZNY V: „Rozwój infrastruktury technicznej”

CELE OPERACYJNE:

1. Poprawa systemu zaopatrzenia miasta w wodę.
2. Poprawa gospodarki ściekowej.
3. Usprawnienie gospodarki wodami opadowymi w mieście.
4. Usprawnienie gospodarki odpadami.
5. Poprawa stanu technicznego dróg.
6. Dalsza rozbudowa i modernizacja systemu ciepłowniczego.
7. Działania na rzecz rozbudowy i modernizacji sieci gazowych i energetycznych.

CEL STRATEGICZNY VI: „Kreowanie prolokalnych postaw społeczeństwa”

CELE OPERACYJNE:

1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych.
2. Upowszechnianie wiedzy o historii i tradycjach miasta wśród społeczeństwa lokalnego.
3. Działania na rzecz zwiększania identyfikacji społeczeństwa z miastem.¹⁰

¹⁰ Strategia zrównoważonego Rozwoju Żyrardowa do roku 2025

CHARAKTERYSTYKA GMINY

Informacje ogólne

Miasto Żyrardów leży na Nizinie Mazowieckiej, w Kotlinie Warszawskiej, nad rzeką Pisią – prawym dopływem Bzury. Zajmuje powierzchnię 14,3 km², a jego rozciągłość z południa na północ i z zachodu na wschód wynosi odpowiednio 5,5 km i 4,7 km. Miasto położone jest między dwiema największymi aglomeracjami w Polsce – warszawską i łódzką, znajdując się w odległości 44 km od Warszawy i 90 km od Łodzi.. Żyrardów należy do województwa mazowieckiego, powiatu żyrardowskiego. Jest siedzibą gminy miejskiej Żyrardów.

Rysunek 1. Zarys terytorialny powiatu żyrardowskiego, z podziałem na gminy

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2021 r. Miasto Żyrardów liczyło 39 069 mieszkańców; z czego 53,09% stanowią kobiety (20 740), a 46,91% mężczyźni (18 329). Współczynnik feminizacji dla miasta Żyrardów wynosi 113 (na 100 mężczyzn przypada 113 kobiet). Na przestrzeni lat 2018-2021 liczba mieszkańców zmalała.

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki na 2021 rok

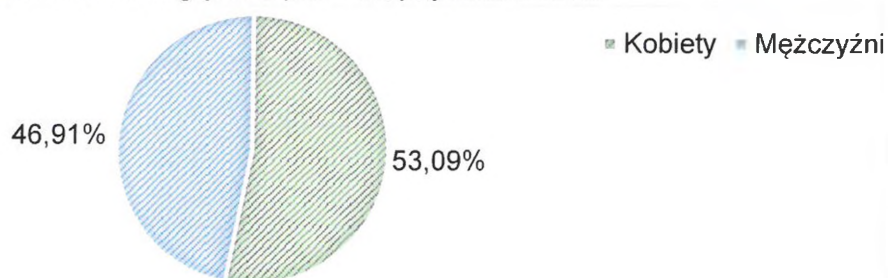

Tabela 1. Liczba mieszkańców miasta Żyrardów w latach 2018-2021

Liczba mieszkańców	
Ogółem; w tym:	
Rok 2018	39 992 osoby
Rok 2019	39 828 osób
Rok 2020	39 481 osób
Rok 2021	39 069 osób
Kobiety	
Rok 2018	21 236 kobiet
Rok 2019	21 168 kobiet
Rok 2020	20 944 kobiety
Rok 2021	20 740 kobiet
Mężczyźni	
Rok 2018	18 756 mężczyzn
Rok 2019	18 660 mężczyzn
Rok 2020	18 537 mężczyzn
Rok 2021	18 329 mężczyzn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2021 roku w gminie zarejestrowano 336 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 371 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi -35. W tym samym roku w gminie odnotowano 13 zameldowań z zagranicy oraz zarejestrowano 6 wymeldowań za granicę, w związku z czym saldo migracji zagranicznych wynosi 7.

Miasto Żyrardów na koniec 2021 roku zanotowała ujemny przyrost naturalny, który wynosił -410. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -10,44 na 1000 mieszkańców. Uściślając, w 2021 roku w Żyrardowie odnotowano 324 urodzenia dzieci, w tym 178 dziewczynek i 146 chłopców. W tym samym czasie doszło do 734 zgonów, co odpowiada 18,69 zgonom na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich lat 2018-2021 utrzymuje się ujemny przyrost naturalny.

Przyrost naturalny ogółem:

- Rok 2018: -120;
- Rok 2019: -128;
- Rok 2020: -224;
- Rok 2021: -410.

Urodzenia żywe ogółem:

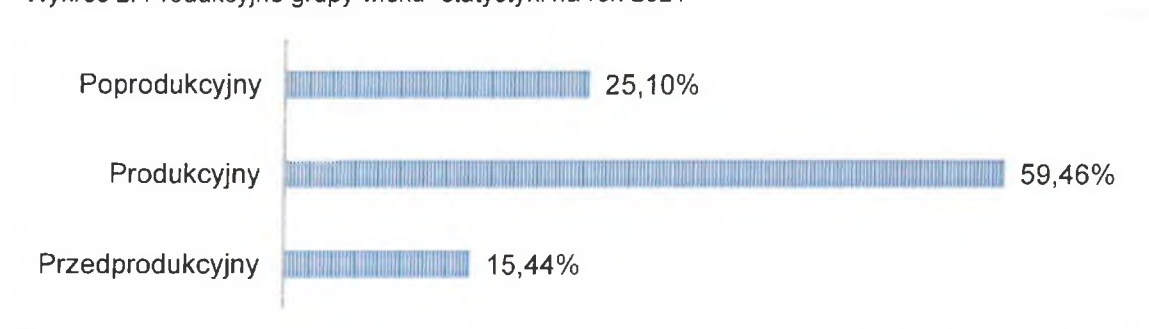
- Rok 2018: 422 osoby;
- Rok 2019: 383 osoby;
- Rok 2020: 385 osób;
- Rok 2021: 324 osoby.

Zgony ogółem:

- Rok 2018: 542 osoby;
- Rok 2019: 511 osób;
- Rok 2020: 609 osób;
- Rok 2021: 734 osoby.

Dane statystyczne na koniec roku 2021 wskazują, że 59,46% mieszkańców z terenu miasta Żyrardów jest w wieku produkcyjnym, 15,44% w wieku przedprodukcyjnym, a pozostałe 25,10% w wieku poprodukcyjnym.¹¹

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹¹ Bank Danych Lokalnych - dane dla miasta Żyrardów

Infrastruktura społeczno- techniczna

Oświata

Na terenie miasta Żyrardów funkcjonuje sześć przedszkoli publicznych: Miejskie Przedszkole Nr 2, Miejskie Przedszkole Nr 5, Miejskie Przedszkole Nr 6, Miejskie Przedszkole Nr 8, Miejskie Przedszkole Nr 9 oraz Miejskie Integracyjne Przedszkole Nr 10. W roku szkolnym 2022/2023 do przedszkoli publicznych uczęszczało 1 118 dzieci. W sześciu przedszkolach funkcjonowało 48 oddziałów.

Na terenie gminy funkcjonuje również siedem przedszkoli niepublicznych: Przedszkole Niepubliczne „Kraina Radości”, Specjalne Przedszkole Terapeutyczne „Odkrywczy Talentów”, Przedszkole Niepubliczne „Gabilandia”, Przedszkole Niepubliczne „MINI PRZEDSZKOLE DINO”, Przedszkole Niepubliczne „ŻYRAFA”, Przedszkole Niepubliczne „Pozytywka” oraz Niepubliczne Przedszkole dwujęzyczne „Stacyjkowo”. W 2022 roku do przedszkoli niepublicznych uczęszczało 316 dzieci. W siedmiu przedszkolach funkcjonowało 25 oddziałów.

Tabela 2. Liczba oddziałów i dzieci w przedszkolach publicznych i niepublicznych

Liczba oddziałów i dzieci w przedszkolach publicznych i niepublicznych		
Liczba oddziałów przedszkolnych (placówki publiczne)		
Miejskie Przedszkole Nr 2, ul. Parkingowa 32 w Żyrardowie	2020	6 oddziałów
	2021	6 oddziałów
	2022	6 oddziałów
Miejskie Przedszkole Nr 5, ul. Leszno 19 w Żyrardowie	2020	8 oddziałów
	2021	7 oddziałów
	2022	7 oddziałów
Miejskie Przedszkole Nr 6, im. Krasnala Hałabały, ul. Szarych Szeregów 5 w Żyrardowie	2020	8 oddziałów
	2021	8 oddziałów
	2022	8 oddziałów
Miejskie Przedszkole Nr 8, ul. Marii Nierzebki 6 w Żyrardowie	2020	6 oddziałów
	2021	6 oddziałów
	2022	6 oddziałów

Miejskie Przedszkole Nr 9, Plac Jana Pawła II nr 6 w Żyrardowie	2020	20 oddziałów
	2021	18 oddziałów
	2022	18 oddziałów
Miejskie Integracyjne Przedszkole Nr 10, ul. Przedszkolna 1 w Żyrardowie	2020	3 oddziały
	2021	3 oddziały
	2022	3 oddziały
Liczba dzieci		
Miejskie Przedszkole Nr 2, ul. Parkingowa 32 w Żyrardowie	2020	139 dzieci
	2021	143 dzieci
	2022	142 dzieci
Miejskie Przedszkole Nr 5, ul. Leszno 19 w Żyrardowie	2020	165 dzieci
	2021	142 dzieci
	2022	143 dzieci
Miejskie Przedszkole Nr 6, im. Krasnala Hałabały, ul. Szarych Szeregów 5 w Żyrardowie	2020	125 dzieci
	2021	193 dzieci
	2022	201 dzieci
Miejskie Przedszkole Nr 8, ul. Marii Nietrzebki 6 w Żyrardowie	2020	142 dzieci
	2021	141 dzieci
	2022	150 dzieci
Miejskie Przedszkole Nr 9, Plac Jana Pawła II nr 6 w Żyrardowie	2020	438 dzieci
	2021	410 dzieci
	2022	424 dzieci
Miejskie Integracyjne Przedszkole Nr 10, ul. Przedszkolna 1 w Żyrardowie	2020	54 dzieci
	2021	56 dzieci
	2022	58 dzieci
Przedszkola niepubliczne		
Przedszkole Niepubliczne MINI Przedszkole DINO	2020	45 dzieci
	2021	46 dzieci
	2022	45 dzieci

Przedszkole Niepubliczne Pozytywka	2020	66 dzieci
	2021	77 dzieci
	2022	59 dzieci
Przedszkole Niepubliczne Żyrafa	2020	68 dzieci
	2021	64 dzieci
	2022	58 dzieci
Niepubliczne Przedszkole Gabilandia	2020	71 dzieci
	2021	66 dzieci
	2022	62 dzieci
Niepubliczne Przedszkole Kraina Radości	2020	53 dzieci
	2021	46 dzieci
	2022	39 dzieci
Specjalne Przedszkole Terapeutyczne Odkrywczy Talentów	2020	-
	2021	16 dzieci
	2022	24 dzieci
Niepubliczne Przedszkole Dwujęzyczne Stacyjkowo	2020	18 dzieci
	2021	24 dzieci
	2022	23 dzieci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Raportu o stanie Miasta Żyrardów za 2020,2021 i 2022 rok

W 2022 roku na terenie miasta Żyrardów funkcjonowało 7 żłobków i klubów dziecięcych.

W gminie funkcjonuje osiem szkół podstawowych:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi i Dwujęzycznymi im. Filipa de Girarda w Żyrardowie;
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Marii Konopnickiej w Żyrardowie;
- Szkoła Podstawowa Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Stanisława Staszica w Żyrardowie;
- Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Mikołaja Reja w Żyrardowie;
- Szkoła Podstawowa Nr 6 im. Elizy Orzeszkowej w Żyrardowie;
- Szkoła Podstawowa Nr 7 im. Henryka Sienkiewicza w Żyrardowie;

- Społeczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Pawła Hulki-Laskowskiego STO w Żyrardowie;
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Krzysztofa Kolumba.

W roku szkolnym 2022/2023 do szkół podstawowych uczęszczało 3 517 uczniów. W ośmiu szkołach utworzonych było 155 oddziałów.

Tabela 3. Liczba uczniów w szkołach publicznych i niepublicznych

Liczba uczniów w szkołach publicznych i niepublicznych		
Liczba uczniów w szkołach podstawowych (placówki publiczne)		
Szkoła Podstawowa Nr 1 z Oddziałami Integrycyjnym i Dwujęzycznymi im. Filipa de Girarda w Żyrardowie	2020	441 uczniów
	2021	410 uczniów
	2022	425 uczniów
Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Marii Konopnickiej w Żyrardowie	2020	324 uczniów
	2021	327 uczniów
	2022	349 uczniów
Szkoła Podstawowa Nr 3 z Oddziałami Integrycyjnymi im. Stanisława Staszica w Żyrardowie	2020	976 uczniów
	2021	1029 uczniów
	2022	1003 uczniów
Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Mikołaja Reja w Żyrardowie	2020	474 uczniów
	2021	517 uczniów
	2022	510 uczniów
Szkoła Podstawowa Nr 6 im. Elizy Orzeszkowej w Żyrardowie	2020	468 uczniów
	2021	435 uczniów
	2022	471 uczniów
Szkoła Podstawowa Nr 7 im. Henryka Sienkiewicza w Żyrardowie	2020	517 uczniów
	2021	505 uczniów
	2022	516 uczniów
Szkoły niepubliczne		
Niepubliczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Krzysztofa Kolumba	2020	129 uczniów
	2021	135 uczniów
	2022	173 uczniów

Społeczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Pawła Hulki-Laskowskiego STO w Żyrardowie	2020	81 uczniów
	2021	78 uczniów
	2022	70 uczniów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Raportu o stanie Miasta Żyrardów za 2020, 2021 i 2022 rok

Na terenie miasta Żyrardów funkcjonuje jedna szkoła ponadpodstawowa: Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Żyrardowie. W roku szkolnym 2021/2022 w czteroletnim liceum ogólnokształcącym funkcjonowało ogółem 18 klas w tym 4 klasy trzecie dotychczasowego trzyletniego liceum ogólnokształcącego.

Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Żyrardowie realizuje dwuletni projekt w ramach programu ERASMUS+. Partnerami w projekcie byli uczniowie z Grecji, Islandii, Malty, Francji i Finlandii.

Ponadto na terenie Miasta Żyrardowa funkcjonuje Miejski Ogród Jordanowski, który jest placówką wychowania pozaszkolnego dla 175 zapisanych wychowanków. Celem działalności jednostki jest organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży¹²

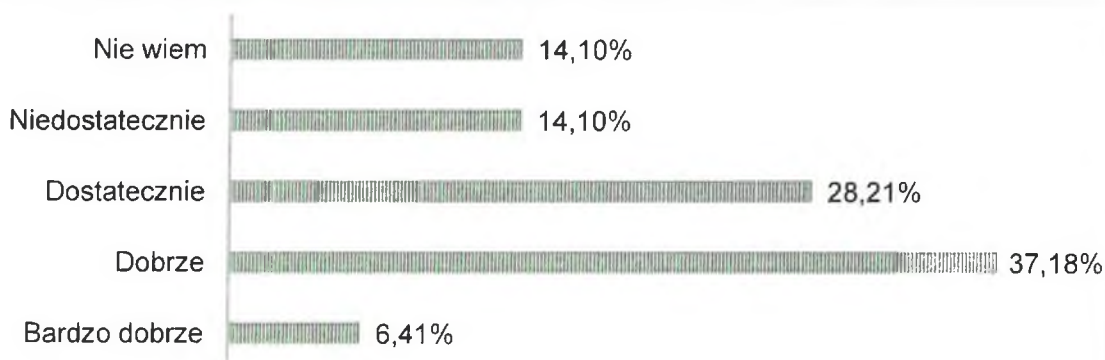
W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 78 dorosłych mieszkańców z terenu Miasta Żyrardów, w tym: 48 kobiet oraz 30 mężczyzn. Najliczniejszy przedział wiekowy stanowiły osoby w wieku 31-60 lat. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym, a kolejno z średnim i policealnym. Zdecydowana większość respondentów była aktywna zawodowo. Wśród badanych mieszkańców, najliczniejszą grupę stanowiły osoby reprezentujące dwuosobowe gospodarstwa domowe.

¹² Raport o stanie Miasta Żyrardów za 2021 rok

Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 33,33% badanych stwierdziło, że oferta gminy w tym zakresie jest wystarczająca, natomiast 25,64% miało zdanie przeciwne. Pozostałe 41,03% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 51,28% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 14,10% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 34,62% respondentów nie wyraziło swojej opinii.

Ponadto, największy odsetek mieszkańców tj. 37,18% ocenił na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół w gminie. Z kolei 28,21% przyznało, że oferta jest dostateczna, 14,10% niedostateczna, a 6,41% bardzo dobra. Pozostałe 14,10% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Opieka Zdrowotna

Podstawowa opieka medyczna w Żyrardowie świadczona jest przez placówki niepubliczne. Opiekę specjalistyczną zapewnia mieszkańcom szpital Centrum Zdrowia Mazowska Zachodniego Sp. z o.o. w Żyrardowie.

Ośrodki zdrowia na terenie Miasta Żyrardowa:

- NZOZ przychodnia „ESKULAP”, ul. Polskiej Organizacji Wojskowej 5, 96-300 Żyrardów,
- NZOZ przychodnia lekarska „NEUROMEDYKA”, ul. Okrzei 51c, 96-300 Żyrardów,
- Lecznica LIFE - MED BIS, ul. F. de Girarda 17, 96-300 Żyrardów,
- NZOZ „Podstawowa opieka medyczna”, ul. Wyspiańskiego 6b, 96-300 Żyrardów,
- NZOZ przychodnia lekarska dla dzieci PROMYK, ul. Polskiej Organizacji Wojskowej 5b, 96-300 Żyrardów,
- Centrum medycyny, fizjoterapii i rehabilitacji ARTKINEZIS, ul. Wiejska 19/21, 96-300 Żyrardów,
- NFZ Przychodnia na Żeromskiego, ul. Wittenberga 3, 96-300 Żyrardów.

W 2021 roku udzielono 324 772 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 175 214 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.

Na terenie gminy funkcjonuje 17 ogólnodostępnych aptek. Na jeden obiekt przypada więc 2 298 osób, a co za tym idzie mieszkańcy mają relatywnie dobry dostęp do leków.

Z przedstawionych danych przez Centrum medycyny, fizjoterapii i rehabilitacji ARTKINEZIS w Żyrardowie można zaobserwować, iż z każdym rokiem rośnie liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ.

Liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ:

- Rok 2020: 868 osób;
- Rok 2021: 1 341 osób;
- Rok 2022: 1 718 osób.

Liczba osób przebywających od opieką pielęgniarek:

- Rok 2020: 0;
- Rok 2021: 0;
- Rok 2022: 813 osób.

Programy profilaktyczne realizowane przez Centrum medycyny, fizjoterapii i rehabilitacji ARTKINEZIS w Żyrardowie:

- 2021 rok - Profilaktyka 40 plus - liczba osób uczestniczących: 100,
- 2022 rok - Profilaktyka 40 plus - liczba osób uczestniczących: 726,
- 2022 rok - Diagnostyka 18 plus (18-45) - liczba osób uczestniczących: 2.

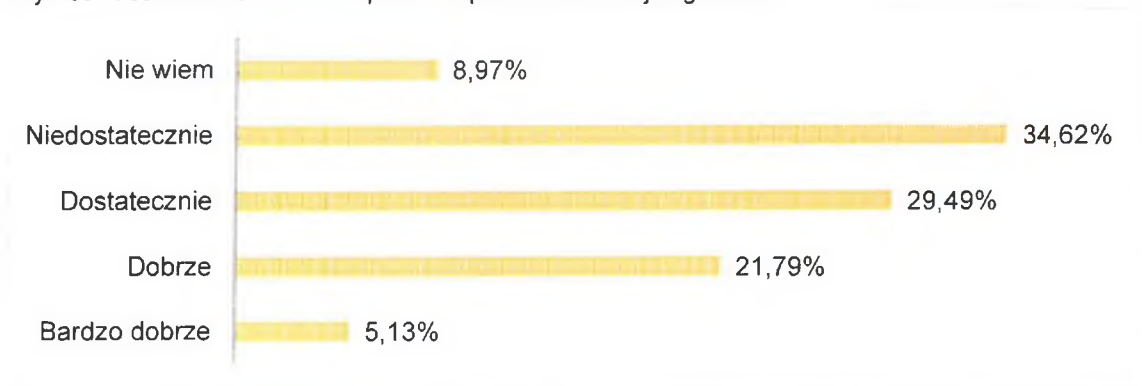
Tabela 4. Programy profilaktyczne realizowane przez Miasto Żyrardów w latach 2020-2022

Programy profilaktyczne realizowane w latach 2020-2022	
Rok 2020	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Działania profilaktyczne i przeciwdziałające próchnicy u dzieci w grupie wiekowej 6-13 lat - liczba osób uczestniczących: 145 ➤ Mammografia dla kobiet w przedziale wiekowym 40-49 lat oraz dla kobiet powyżej 69 roku życia - liczba osób uczestniczących: 11 ➤ Miejski Program CZAS DLA SERCA - liczba osób uczestniczących: 75 ➤ Zapobiegajmy HIV/AIDS - liczba osób uczestniczących: 365 ➤ Profilaktyka chorób, w tym: cukrzycy, nowotworowych i układu krążenia, realizacja programów samopomocowych na rzecz promocji zdrowia, w tym dla osób niepełnosprawnych - liczba osób uczestniczących: 477

Rok 2021	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Działania profilaktyczne i przeciwdziałające próchnicy u dzieci w grupie wiekowej 6-13 lat - liczba osób uczestniczących: 133 ➤ Mammografia dla kobiet w przedziale wiekowym 40-49 lat oraz dla kobiet powyżej 69 roku życia- liczba osób uczestniczących: 56 ➤ Miejski Program CZAS DLA SERCA - liczba osób uczestniczących: 550 ➤ Zapobiegajmy HIV/AIDS- liczba osób uczestniczących: 411 ➤ Profilaktyka chorób, w tym: cukrzycy, nowotworowych i układu krążenia, realizacja programów samopomocowych na rzecz promocji zdrowia, w tym dla osób niepełnosprawnych - liczba osób uczestniczących: 304 ➤ Realizacja zajęć z gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej pod nazwą Salos Kids - liczba osób uczestniczących: 40
Rok 2022	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mammografia dla kobiet w przedziale wiekowym 40-49 lat oraz dla kobiet powyżej 69 roku życia- liczba osób uczestniczących: 4 ➤ Miejski Program CZAS DLA SERCA - liczba osób uczestniczących: 340 ➤ Zapobiegajmy HIV/AIDS- liczba osób uczestniczących: 363 ➤ Profilaktyka chorób, w tym: cukrzycy, nowotworowych i układu krążenia, realizacja programów samopomocowych na rzecz promocji zdrowia, w tym dla osób niepełnosprawnych - liczba osób uczestniczących: 877

Idąc dalej, 34,62% mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniło na poziomie niedostatecznym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. Kolejno 29,49% ankietowanych przyznało, że gmina jest dostatecznie przygotowana w tym zakresie, natomiast 21,79% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest dobra. Z kolei 5,13% oceniło ją na poziomie bardzo dobrym, a pozostałe 8,97% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?

Bezpieczeństwo

Główne zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa mieszkańców oraz utrzymania porządku publicznego realizuje Komenda Powiatowa Policji w Żyrardowie oraz Straż Miejska w Żyrardowie. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Żyrardowie oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Żyrardowie.

W 2021 roku w Żyrardowie stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 867 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 22,07 przestępstw. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa mazowieckiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Żyrardowie wynosi 56,40% i jest znacznie mniejszy od wskaźnika wykrywalności dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejszy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Żyrardowa najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 15,91 (wykrywalność 50%) oraz przeciwko mieniu - 12,24 (wykrywalność 33%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,17 (wykrywalność 96%), o charakterze gospodarczym - 3,02 (wykrywalność 49%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,51 (wykrywalność 86%).¹³

¹³ Polska w liczbach - dane dla Żyrardowa

Z danych przedstawionych przez Komendę Powiatową Policji w Żyrardowie wynika, iż najczęściej dochodzi do interwencji z powodu zakłócania porządku publicznego.

Tabela 5. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.

Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w roku:		
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	Rok 2020	68
	Rok 2021	56
	Rok 2022	63
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	Rok 2020	141
	Rok 2021	114
	Rok 2022	135
Zakłócanie porządku publicznego	Rok 2020	118
	Rok 2021	144
	Rok 2022	173
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	Rok 2020	9
	Rok 2021	9
	Rok 2022	3
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	Rok 2020	0
	Rok 2021	0
	Rok 2022	0
Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	Rok 2020	0
	Rok 2021	0
	Rok 2022	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	Rok 2020	318
	Rok 2021	322
	Rok 2022	405
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	Rok 2020	0
	Rok 2021	0
	Rok 2022	0

Według danych Straży Miejskiej w Żyrardowie najczęściej interwencje związane z nadużywaniem alkoholu dotyczą zakłócania porządku publicznego.

Najczęstszym przestępstwem na terenie Miasta Żyrardowa była kradzież mienia oraz kradzież z włamaniem.

Tabela 6. Przestępstwa na terenie gminy

Przestępstwa na terenie gminy		
Kradzież z włamaniem	Rok 2020	171
	Rok 2021	267
	Rok 2022	247
Pobicie	Rok 2020	13
	Rok 2021	12
	Rok 2022	6
Kradzież mienia	Rok 2020	229
	Rok 2021	314
	Rok 2022	301
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	Rok 2020	38
	Rok 2021	32
	Rok 2022	20
Uszkodzenie mienia	Rok 2020	68
	Rok 2021	84
	Rok 2022	88
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	Rok 2020	9
	Rok 2021	3
	Rok 2022	11
Inne	Rok 2020	58
	Rok 2021	71
	Rok 2022	56

Art. 207 Kodeksu karnego, art. 190 Kodeksu karnego, art. 208 Kodeksu karnego, art. 209 Kodeksu karnego Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych

Rok 2020 np.:

Znęcanie się nad rodziną - 44 / 19 / 44 /

Groźba karalna - 30 / 5 / 3 /

Rozpijanie małoletniego - 0 / 0 / 0 /

Uchylenie się od płacenia alimentów - 225 / 63 / 217 /

Inne - 71 / 58 / 78 /

Rok 2021 np.:

Znęcanie się nad rodziną - 34 / 9 / 34 /

Groźba karalna - 37 / 6 / 36 /

Rozpijanie małoletniego - 0 / 0 / 0 /

Uchylenie się od płacenia alimentów - 225 / 70 / 210 /

Inne - 81 / 71 / 82 /

Rok 2022 np.:

Znęcanie się nad rodziną - 26 / 8 / 25 /

Groźba karalna - 22 / 4 / 22 /

Rozpijanie małoletniego - 0 / 0 / 0 /

Uchylenie się od płacenia alimentów - 117 / 77 / 101 /

Inne - 80 / 56 / 81 /

Poniższe statystyki Komendy Powiatowej Policji w Żyrardowie wskazują, że ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety, a mężczyźni jej sprawcami.

Tabela 7. Liczba interwencji związanych z przemocą domową:

Liczba interwencji związanych z przemocą domową:	2022 rok
Liczba osób doznających przemocy domowej:	75
Kobiety	58
Mężczyźni	4
Nieletni	13
Liczba osób stosujących przemoc domową:	60
Kobiety	4
Mężczyźni	56
Nieletni	0
Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	26
Kobiety	0
Mężczyźni	26
Nieletni	0

Tabela 8. W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:		
Wszczęcie procedur	Rok 2020	66
	Rok 2021	46
	Rok 2022	38

Kultura

Jednostkami prowadzącymi działalność kulturalną na terenie miasta jest Centrum Kultury w Żyrardowie, Muzeum Lniarstwa im. F. de Girarda w Żyrardowie oraz Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Żyrardowie.

W ramach działalności Centrum Kultury w Żyrardowie funkcjonują: kino Len, TVŻ HD (telewizja żyrardowska), Radio Fama 104,1 fm, baza noclegowa Resursa, Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej. W budynkach administrowanych przez instytucję regularnie odbywają się wydarzenia kulturalne (koncerty, spektakle, kabarety, wystawy), zajęcia stałe, sesje i komisje Rady Miasta.

WYDARZENIA KULTURALNE ORGANIZOWANE I FINANSOWANE PRZEZ CENTRUM KULTURY W ŻYRARDOWIE W 2021 ROKU:

- Rubinowe godziny – spektakl,
- Kino plenerowe – cykl pięciu plenerowych seansów filmowych,
- Cykl potańcówek dla seniorów, Park Seniora oraz Muzeum Lniarstwa,
- Kabaret Hrabi (dwa spektakle),
- Ale Lato – cykl zajęć wakacyjnych dla dzieci,
- Żyrardowska Orkiestra Uliczna – koncert z okazji Dnia kobiet,
- Boarte Trio – koncert w Resursie,
- „Wilcze Jagody”, koncert w Resursie z okazji Roku Pawła Hulki Laskowskiego oraz wizyty zagranicznych gości z miast partnerskich,
- Piknik z potańcówką w Parku Dittricha, z okazji Roku Pawła Hulki Laskowskiego oraz wizyty zagranicznych gości z miast partnerskich.
- „Życ się chce” – koncert Alicji Majewskiej i Włodzimierza Korcza.
- Wernisaż w galerii Resursa – Krzysztof Wiśniewski.
- „Melduję posłusznie” autorski spektakl w Resursie z okazji obchodów Roku Pawła Hulki – Laskowskiego,
- „Zarękawki” – konkurs plastyczny,
- Europejska Noc Muzeów – zwiedzanie Resursy i Kręgielni,
- „Liczby ostatnie” - spotkanie autorskie z Jarosławem Maślankiem,

- „Duchy są wśród nas”- spotkanie autorskie z Januszem Szostakiem,
- StandUp – Mateusz Socha,
- Żyrardów na rockowo – przegląd zespołów rockowych,
- Festiwal Śpiewających Śiątek – 10 edycja,
- Święta święta – koncert Bożonarodzeniowy.

ZESPOŁY MUZYCZNE DZIAŁAJĄCE PRZY CENTRUM KULTURY W ŻYRARDOWIE:

- Anty Refleks,
- Trzecia połowa,
- Grupa Ż,
- Żyrardowska Orkiestra Akordeonowa,
- Żyrardowska Orkiestra Uliczna,
- Cyprian Kubański,
- Chór Towarzystwa Śpiewaczego „Echo”,
- Chór Towarzystwa Śpiewaczego „Lira”,
- Bartek Niezgoda.

ZAJĘCIA STAŁE DLA DZIECI, MŁODZIEŻY I DOROSŁYCH:

- Ceramika artystyczna i użytkowa,
- Nauka gry na gitarze,
- Zajęcia plastyczne (rysunek i malarstwo),
- Żurek (Żyrardowskie Utalentowane Rękodzielniczki Kulturalne),
- Rękodzielnia,
- Zajęcia teatralne z toczkiem i humorem,
- Żyrardowskie Wieczory Literackie,
- Zajęcia wokalne,
- Nauka gry na perkusji i instrumentach perkusyjnych,
- Dziecięca grupa perkusyjna „Comparsa”,
- Grupa perkusyjna „Comparsa”,

- Chór Towarzystwa Śpiewaczego „Echo”,
- Chór Towarzystwa Śpiewaczego „Lira”,
- Żyrardowska Orkiestra Akordeonowa,
- Żyrardowska Orkiestra Uliczna,
- Stowarzyszenie Słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Żyrardowie,
- Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów „Złoty Wiek”.

Tabela 9. Imprezy organizowane przez jednostki w 2021 oraz liczba uczestników

Forma wydarzenia		
Wystawy	4 wystawy	60 uczestników
Koncerty	11 koncertów	2 600 uczestników
Festiwale i przeglądy artystyczne	2 festiwale	500 uczestników
Prelekcje, spotkania i wykłady	21 spotkań	1 160 uczestników
Konkursy	1 konkurs	20 uczestników
Pokazy teatralne	2 pokazy	500 uczestników
Warsztaty	3 warsztaty	63 uczestników
Konferencje	6 konferencji	480 uczestników
Interdyscyplinarne	1 wydarzenie	80 uczestników

Miejska i Powiatowa Biblioteka w Żyrardowie sprawuje nadzór instrukcyjno-metodyczny nad 15 placówkami, w tym 5 bibliotekami głównymi i 10 filiami bibliotecznymi.

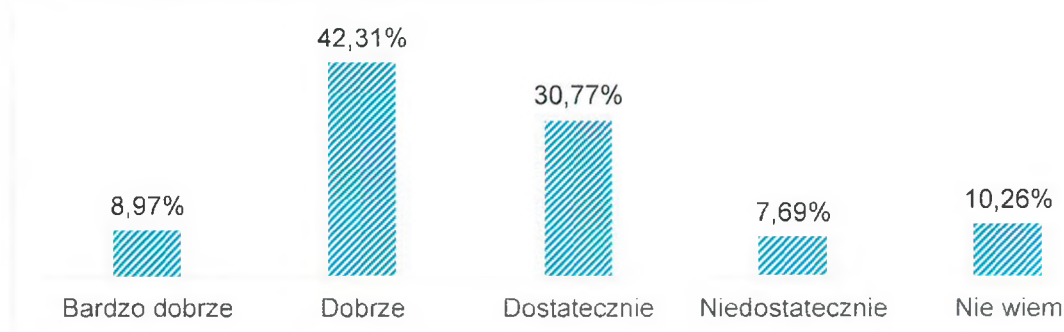
Miejska i Powiatowa Biblioteka w Żyrardowie posiada księgozbiór liczący 57 361 woluminów. W 2021 roku zarejestrowano 4 460 czytelników oraz 76 414 wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz. Biblioteka organizuje lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży szkolnej, spotkania autorskie, akcje czytelnicze m.in. bookcrossing, Cała Polska czyta dzieciom, Tydzień Bibliotek, ŚDK, coroczny Kiermasz Antykwaryczny, kursy komputerowe dla seniorów, warsztaty tematyczne dla dzieci i dorosłych (także w czasie ferii zimowych i wakacji). Dostarcza także materiały biblioteczne osobom chorym lub niepełnosprawnym.

Muzeum Lniarstwa im. Filipa de Girarda w Żyrardowie funkcjonuje od 2014 roku jako samorządowa instytucja kultury działająca pod bezpośrednim nadzorem Prezydenta

Miasta Żyrardowa. Placówka prowadzi działalność historyczną oraz kulturalno-edukacyjną z zakresu szeroko pojmowanego włókiennictwa. W 2021 roku Muzeum otworzyło nową wystawę pt. „Lniana konfekcja”, zorganizowało warsztaty ginących zawodów oraz warsztaty rękodzielnicze. Muzeum było także współorganizatorem wystawy czasowej lnianych patchworków pt. „Jak to ze lnem było” oraz Outriders Festiwal, obejmującego spotkania z podróżnikami, dziennikarzami i twórcami.

Jakość oferty kulturalnej gminy największy odsetek mieszkańców tj. 42,31% uczestniczących w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dobrym. Z kolei 30,77% przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są dostateczne, a 8,97% przyznało, iż oferta kulturalna jest bardzo dobra. Następnie 7,69% oceniło działania gminy w tym zakresie niedostatecznie, a pozostałe 10,26% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 5. Jak ocenia Pan/Pani ofertę w zakresie Instytucji kultury?

Sport, rekreacja i turystyka

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna na terenie Miasta Żyrardowa:

- Kompleks sportowo-rekreacyjny AQUA, w tym m.in. kryta pływalnia, hala sportowa, dwie sale pomocnicze-rekreacyjna i do minigier, siłownia, boisko do piłki nożnej, korty tenisowe oraz lodowisko,
- Hala sportowa,
- Boisko piłkarskie „Orlik”, boisko do koszykówki oraz tor do skoku w dal,
- Boisko wielofunkcyjne,
- Stadion piłkarski,
- Eko-Park, w tym m.in. boisko do piłki koszykowej, boisko wielofunkcyjne, pole do minigolfa, workstreet, siłownia plenerowa, urządzenia zabawowe, siłownia zewnętrzna,
- Liczne siłownie plenerowe.

Kluby i Stowarzyszenia sportowe działające w mieście Żyrardów:

- Academia Gorila Żyrardów,
- Akademia Piłkarska Żyrardowianka Żyrardów,
- Kids Fitness Club,
- Klub Hodowców Gołębi Poczтовых,
- Klub Sportowy Kumite,
- Klub Sportowy „Sportowy Żyrardów”,
- Klub Rocky Żyrardów,
- Klub Sportowy Gimnastyki i Tańca MASH ART,
- Mazowieckie Służby Ratowniczo Proobronne Obrony Terytorialnej,
- Ognisko Krzewienia Kultury Fizycznej „SOKÓŁ”,
- Polski Związek Wędkarski, koło w Żyrardowie,
- Run de Girard,
- Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej „SL SALOS”,
- Stowarzyszenie Sport Life,

- Stowarzyszenie Tenisowe „Matchpoint”,
- Stowarzyszenie Żyrardowskich Amatorów Fizycznej Aktywności „Żyrafa”,
- Towarzystwo Sportowe Oldboy Żyrardów,
- Uczniowski Klub Sportowy Trójka Żyrardów,
- Uczniowski Klub Sportowy Siódemka,
- Żyrardowski Klub Sportowy Thien Long,
- Żyrardowskie Powiatowe Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe,
- Żyrardowskie Stowarzyszenie Siatkówki „LEN” Żyrardów,
- Żyrardowskie Towarzystwo Cyklistów,
- ZHP Żyrardów.

Zalew Żyrardowski jest jednym z największych rekreacyjnych zbiorników wodnych w regionie. Główną atrakcją tego miejsca jest szeroka i piaszczysta plaża. Jest też teren trawiasty wyposażony w hamaki i drewniane altanki, strzeżone kąpieliska, pomost, taras widokowy, punkt gastronomiczny, jak również wielofunkcyjne boiska piaszczyste, plac zabaw i siłownia zewnętrzna. Zalew jest doskonałym miejscem do uprawiania sportów wodnych.

Kolejnymi miejscami służącymi wypoczynkowi na terenie Miasta Żyrardowa są:

- Park Miejski im. Karola Augusta Dittricha to „zielona wyspa” o powierzchni prawie 6 ha, zlokalizowana w samym centrum miasta,
- Park Seniora - terapeutyczny mikroklimat lasu sosnowego gdzie główną atrakcją jest tężnia solankowa, jest to miejsce dedykowane przede wszystkim seniorom,
- Skwer im. inż. Władysława Szrednickiego znajduje się nad brzegiem Stawu Górnego na przemysłowym terenie w samym centrum miasta. To wyjątkowy teren zieleni, którego otoczenie stanowi industrialna architektura,
- Industrialna Zagroda to atrakcja turystyczna funkcjonująca na terenie Muzeum Lniarstwa im. Filipa de Girarda w Żyrardowie. Wśród mieszkańców zagrody są egzotyczne zwierzęta: wielbłądy Stefan i Nel, alpaki, renifery, a także osły i koziołki.

Atrakcje turystyczne i zabytki:

W rejestrze zabytków znajduje się blisko 300 obiektów z Żyrardowa. Są to głównie budynki pochodzące z drugiej połowy XIX wieku oraz początków XX wieku. Większość zabytków miasta mieści się na terenie osady fabrycznej z XIX i początku XX wieku. Żyrardowska osada fabryczna jest obecnie jedynym w Europie, zachowanym

w całości, zespołem urbanistycznym miasta przemysłowego z tego okresu . Osada Fabryczna została uznana w styczniu 2012 za Pomnik Historii. Większość budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej nadal pełni swoją funkcję. Wśród atrakcji i zabytków na terenie Miasta Żyrardów wymienić można:

- Pałac secesyjny,
- Budynek starej przędzalni i bielnika,
- Wieża ciśnień z ok. 1925 r.,
- Park im. Karola Augusta Dittricha,
- Remiza strażacka,
- Szkoła kancelistów,
- Ochronka,
- Babiniec,
- Dom Ludowy,
- Resursa,
- Kantor,
- Wille dyrektorskie,
- Dworzec kolejowy,
- Pałacyk Tyrolski,
- Budynek Pralni i Łaźni,
- Budynek Pończoszarni,
- Budynek Dawnej Administracji,
- Budynek Magistratu,
- Budynek szpitala,
- Kaplica ewangelicka,

- Pomnik gwardzisty,
- Kościół Wniebowstąpienia Pańskiego,
- Kościół pw. MB Pocieszenia,
- Kościół św. Karola Boromeusza,

Niedaleko zakładów włókienniczych w Żyrardowie w parku miejskim znajduje budynek willi byłego współwłaściciela Zakładów Żyrardowskich, Karola Dittricha. Dziś w jej wnętrzu mieści się Muzeum Mazowsza Zachodniego. Drugą atrakcją muzealną w Żyrardowie jest Muzeum Lniarstwa im. Filipa de Girarda, które jest miejscem pielęgnującym pamięć o lniarskich tradycjach Żyrardowa.

Baza noclegowa na terenie Miasta Żyrardowa:

- Aparthotel Stara Przędzalnia,
- Aqua Żyrardów,
- Noclegi M4,
- Resursa,
- Hostel przy Browarnej,
- Pokoje noclegowe Turysta,
- Pokoje noclegowe Tropka.

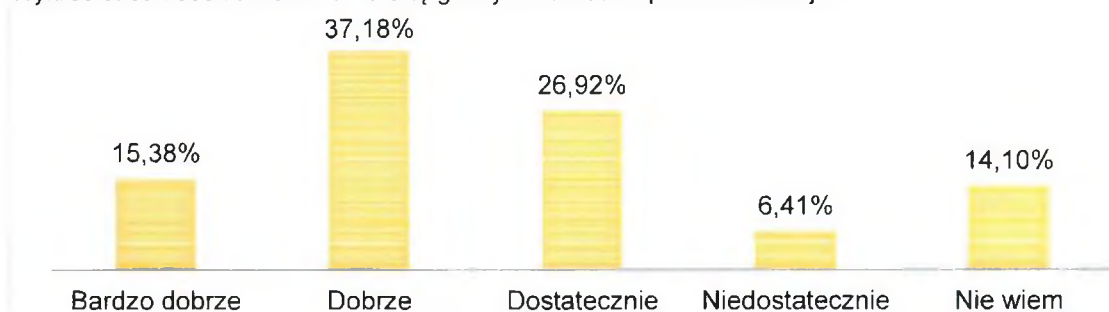
Baza gastronomiczna na terenie Miasta Żyrardowa:

- 7th Street – Bar & Grill,
- Apretura,
- Biesiadowo,
- Bigosu Czar,
- Bistro Marszałka,
- CaFanka,
- Chilli Mili,
- Da Grasso,
- Di Capi,
- Frenzza – Pizza & Friends,

- Gala Smaku,
- Golden Branch,
- Karo,
- King Rooster,
- Manufaktura,
- Mazurska,
- McDonald's,
- Meet & Fit Slow Food Hamburgery,
- PrawdaPizza,
- Rampa Pub-Bar & Bistro,
- Sashimi Sushi Bar,
- Spalona,
- Stajnia Sobiescy,
- Sushi-Ya,
- Szpularnia,
- Takara Sushi,
- Telepizza,
- Tropka,
- Tygielek,
- Underground Bowling Club & Bar,
- W Starej Pralni.

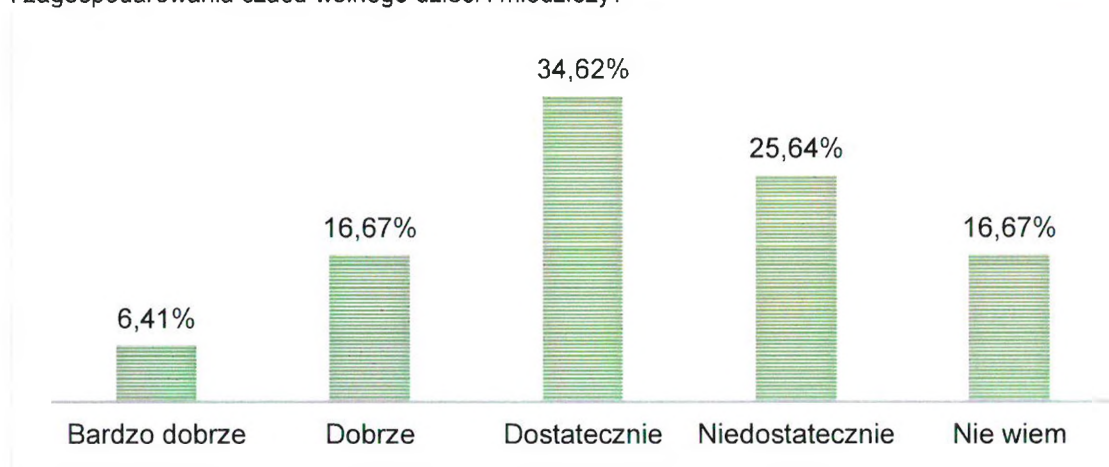
Ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji, 37,18% mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dobrym. Z kolei, 26,92% uznało, że zasoby gminy są dostateczne, natomiast 15,38% przyznało, iż oferta sportu i rekreacji na terenie gminy jest bardzo dobra. Następnie 6,41% uznało, że zasoby gminy w tym temacie są niewystarczające, a pozostałe 14,10% ankietowanych nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Ponadto 34,62% ankietowanych mieszkańców dostatecznie oceniła działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Z kolei, 25,64% przyznało, iż działania gminy w tym zakresie są niedostateczne. Następnie 16,67% przyznało, że oferta gminy w tym zakresie jest dobra, a 6,41% bardzo dobra. Pozostałe 16,67% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Rynek pracy

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2021, w Mieście Żyrardów pracowało 1 682 osoby, w tym 46,49% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 53,51% mężczyźni. Na przestrzeni lat 2018-2021 ogólna liczba osób pracujących w gminie wzrosła o 11,84%. Szczególnie zauważalny jest wzrost pracujących kobiet. W gminie na 1000 mieszkańców pracuje około 157 osób.

Tabela 10. Liczba osób pracujących w Żyrardowie w latach 2018-2021

Liczba osób pracujących w gminie	
Pracujący ogółem	
Rok 2018	7 012 osób
Rok 2019	7 281 osób
Rok 2020	7 435 osób
Rok 2021	7 279 osób
Pracujące kobiety	
Rok 2018	4 075 kobiet
Rok 2019	4 252 kobiety
Rok 2020	4 234 kobiety
Rok 2021	4 190 kobiet
Pracujący mężczyźni	
Rok 2018	2 937 mężczyzn
Rok 2019	3 029 mężczyzn
Rok 2020	3 201 mężczyzn
Rok 2021	3 089 mężczyzn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2021 roku ogółem w mieście Żyrardów zarejestrowano 1 386 osób bezrobotnych, w tym 669 kobiet oraz 717 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2020-2021 widoczny jest spadek udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Na koniec roku 2021 współczynnik ten wynosił 6,30% (6,30% wśród kobiet i 6,20% wśród mężczyzn), gdzie w 2020 roku współczynnik ten wynosił 7,00%.

Gospodarka

W Żyrardowie w roku 2021 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 5 694 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 4 412 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 378 nowych podmiotów, a 193 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2009-2021 najwięcej (498) podmiotów zarejestrowano w roku 2010, a najmniej (321) w roku 2020. W tym samym okresie najwięcej (521) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (180) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku.

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Żyrardowie najwięcej (383) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (5 531) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 0,4% (25) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 18,2% (1 034) podmiotów, a 81,4% (4 635) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Żyrardowie najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (30.3%) oraz budownictwo (12.8%).

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się stały wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2018-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA ŻYRARDÓW

Na początku badania mieszkańców poproszono o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie Miasta Żyrardowa. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana

w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Tabela 11. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Miasta Żyrardowa

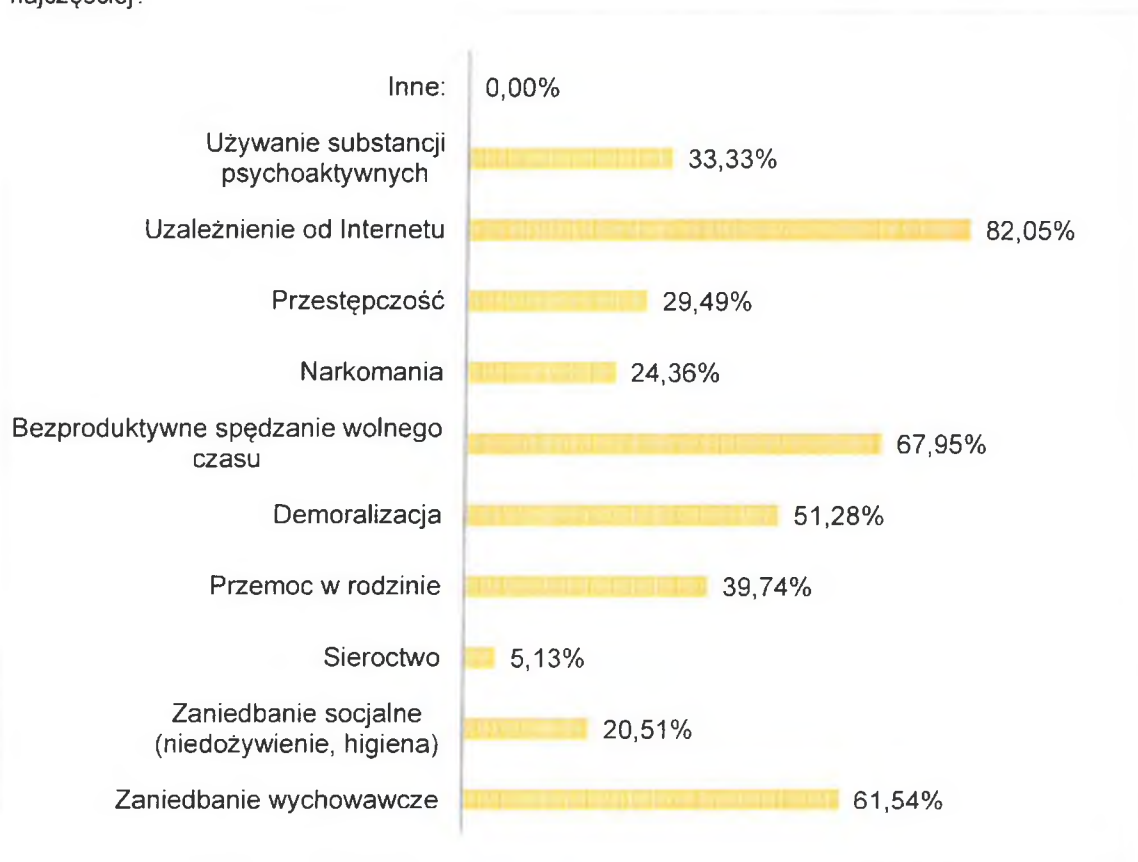
Problemy społeczne	Średnia ważona problemu
Alkoholizm	4,44
Bezrobocie	4,03
Wzrost przestępczości	3,83
Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	3,73
Ubóstwo	3,71
Narkomania	3,59

Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali alkoholizm, którego ważność została oceniona na poziomie 4,44. Pozostałe problemy zostały ocenione na niższych poziomach. Najwyższa pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Na kolejnych pozycjach pod względem ważności znalazło się bezrobocie, wzrost przestępczości, dopalacze, ubóstwo i narkomania. Mieszkańcy mieli również możliwość wpisania innych ważnych problemów, gdzie wskazali na zbyt małą liczbę autobusów oraz brak miejsc rozrywkowych dla młodzieży.

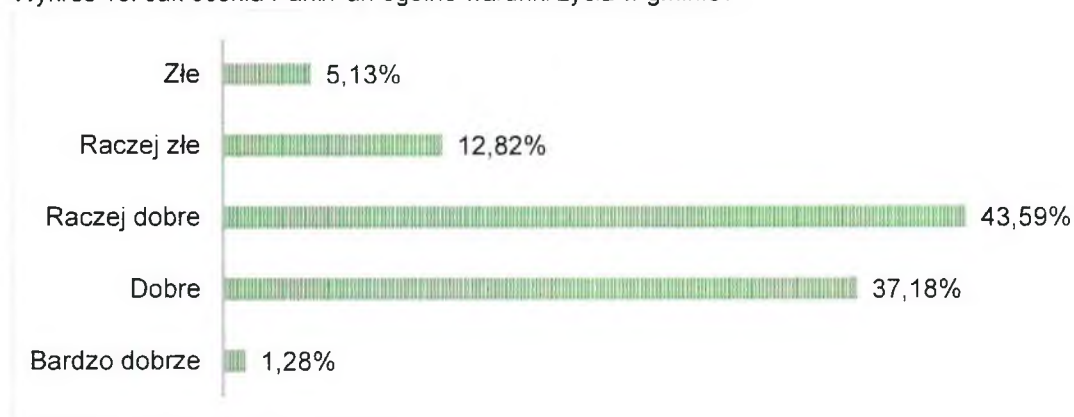
Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie gminy w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest uzależnienie od Internetu wskazane przez 82,05% badanych mieszkańców. Kolejno 67,95% przyznało, iż jest to bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, a 61,54% wskazało na zaniedbanie wychowawcze. Kolejno 51,28% dostrzega demoralizację, a 39,74% przemoc w rodzinie. Następnie 33,33% wskazało na używanie substancji psychoaktywnych. Z kolei, 29,49% wskazało na przestępczość, a 24,36% na narkomanię. Idąc dalej, 20,51% zaznaczyło zaniedbanie socjalne (niedożywienie, higiena), a 5,13% sieroctwo. Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd też suma jest większa niż 100%.

Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?

Ogólne warunki życia w Mieście Żyrardów mieszkańcy najczęściej oceniali jako raczej dobre. Taką odpowiedź wskazało 43,59% badanych respondentów. Z kolei 37,18% przyznało, iż są one dobre, a 12,82% stwierdziło, że są one raczej złe. 5,13% zaznaczyło, iż dla nich warunki życia w gminie są złe, a 1,28% bardzo dobre.

Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. ust. 1. ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z art. 3. w/w ustawy pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH W ŻYRARDOWIE

Centrum Usług Społecznych w Żyrardowie, pomaga osobom i rodzinom mieszkającym w mieście Żyrardów, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Udziela pomocy rzeczowej lub finansowej osobom bezdomnym, samotnym, rodzinom z dziećmi, osobom starszym, niepełnosprawnym oraz tym, które doświadczają przemocy w rodzinie.

Formy pomocy społecznej:

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- pracy socjalnej*;
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;

- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

*Praca socjalna to działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu lub narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Usługi społeczne świadczone przez CUS w Żyrdardowie:

- **Poradnictwo i wsparcie psychologiczne** jest usługą skierowaną do osób, które znalazły się w szczególnej sytuacji życiowej i potrzebują pomocy psychologa. Sytuacje te mogą być wywołane kryzysami normatywnymi oraz czynnikami zewnętrznymi. Usługa polega na wstępnej konsultacji, postawieniu diagnozy i zdefiniowaniu problemu oraz określeniu możliwych rozwiązań. W ramach usługi mogą być prowadzone konsultacje, poradnictwo, warsztaty, spotkania grup edukacyjnych i grup wsparcia.
- **Poradnictwo specjalistyczne tj.:**
 - **Dietetyk** – usługa polegająca na diagnozie złych nawyków żywieniowych i wprowadzenie nowych prawidłowych dostosowanych do diety dziecka lub osoby dorosłej oraz potrzeb.
 - **Rehabilitacja wad postawy** – usługa polegająca na pracy z dzieckiem, u którego stwierdzono wadę postawy w celu korekty istniejących zaburzeń statyki ciała, przyjmowania postawy skorygowanej i wyrabiania nawyków utrzymania prawidłowej postawy, terapię integracji sensorycznej.
 - **Logopeda** – usługa polegająca na zapewnieniu specjalistycznej terapii logopedycznej u dzieci z opóźnionym rozwojem mowy, niepełnością mówienia oraz u dorosłych wymagających wsparcia logopedy po udarach mózgu.
- **Terapia, rehabilitacja** jest usługą skierowaną do dzieci i rodzin dzieci niepełnosprawnych ukierunkowana na terapię i rehabilitację zaburzeń autystycznych, ADHD, mózgowego porażenia dziecięcego. W ramach usługi możliwe konsultacje, poradnictwo, warsztaty, terapie i rehabilitacje.
- **Żyrdardowskie Biuro Interwencyjne** jest usługą polegającą na świadczeniu dyżurów przez różnych specjalistów (policjantów, strażników miejskich, prawnika, psychologa, pracownika socjalnego). W czasie dyżurów specjaliści będą udzielali porad oraz prowadzili spotkania edukacyjne z mieszkańcami w następujących obszarach:
 - jak bronić swoich praw konsumenckich,
 - jak nie dać się oszukać,
 - sprawy mieszkaniowe (zadłużenie, eksmisje),

- trudne sprawy rodzinne.
- **Usługa Teleopieki** jest usługą polegającą na wprowadzeniu dla samotnych osób starszych odpowiednich systemów przywoławczych w postaci przycisków, po których uruchomieniu wysyłany jest sygnał SOS.
- **Usługi mobilne dla osób o ograniczonej samodzielności** są to usługi wspierające osoby starsze i niesamodzielne w ich środowisku zamieszkania. W ramach usługi mogą być prowadzone: mobilne usługi wspierające i doradcze, np. psycholog, prawnik; mobilne usługi animacji społeczno-kulturalnej; mobilne usługi techniczne – „złota rączka”; usługi transportowe – taksówka dla seniora.
- **Pedagogika ulicy** są to działania skierowane do dzieci i młodzieży przebywającej w przestrzeni publicznej, którego celem jest zmiana sposobu spędzania czasu i funkcjonowania w społeczeństwie, poprzez animowanie, wsparcie, poradnictwo, psychoedukację, towarzyszenie. Praca z indywidualnym przypadkiem oraz metodami grupowymi (warsztaty i spotkania).
- **Centrum wolontariatu**
 - prowadzenie punktu pośrednictwa pracy wolontarystycznej,
 - szkolenia, warsztaty, wyjazdy studyjne podnoszące kompetencje społeczne i zawodowe wolontariuszy,
 - opracowanie i wdrożenie systemu motywacji wolontariuszy,
 - opracowanie i wdrożenie systemu oceny rozwoju kompetencji społecznych i zawodowych wolontariuszy.
- **Klub Aktywizacji Społeczno-Zawodowej**
 - nawiązywanie indywidualnych relacji z osobami dorosłymi zagrożonymi wykluczeniem społecznym w środowisku zamieszkania (streetworking),
 - praca wspierająca indywidualne osoby dorosłe zagrożone wykluczeniem w miejscu zamieszkania,
 - działania inicjujące powstanie grup edukacyjnych i samopomocowych oraz realizacja projektów społecznych,
 - organizacja warsztatów edukacyjnych i form wsparcia indywidualnego,

- organizowanie wydarzeń włączających osoby dorosłe zagrożone wykluczeniem w lokalną społeczność.¹⁴

Z danych przekazanych przez Centrum Usług Społecznych w Żyrardowie wynika, iż wzrosła ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni lat 2020-2022.

Tabela 12. Osoby korzystające z pomocy Centrum Usług Społecznych

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną		
Rodziny korzystające ze świadczeń CUS	Rok 2020	663
	Rok 2021	638
	Rok 2022	829
Liczba osób w rodzinach	Rok 2020	1219
	Rok 2021	1144
	Rok 2022	1320
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	Rok 2020	28
	Rok 2021	31
	Rok 2022	26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Żyrardowie

Najczęstszą formą udzielanej pomocy są świadczenia pieniężne – liczba rodzin korzystających z tego typu pomocy w 2022 roku znacznie wzrosła w porównaniu do roku 2021. Wiele osób korzysta ze świadczeń niepieniężnych.

Istotną formę wsparcia stanowi także praca socjalna, która jest ważnym zadaniem własnym o charakterze obowiązkowym. Praca socjalna jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności, samodzielności

¹⁴ Centrum Usług Społecznych w Żyrardowie

życiowej. Prowadzona jest również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy oraz koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności.

Tabela 13. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych

Rodzaje pomocy udzielanej przez CUS		
Świadczenia pieniężne	Rok 2020	652
	Rok 2021	577
	Rok 2022	684
Świadczenia niepieniężne	Rok 2020	178
	Rok 2021	268
	Rok 2022	346
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej	Rok 2020	185
	Rok 2021	134
	Rok 2022	41
Usługi opiekuńcze	Rok 2020	67
	Rok 2021	77
	Rok 2022	95
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	Rok 2020	103
	Rok 2021	106
	Rok 2022	117

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Żyrardowie

W roku 2021 najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej była długotrwała lub ciężka choroba, a następnie ubóstwo, bezrobocie oraz niepełnosprawność.

Tabela 14. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:

Powody przyznawania pomocy społecznej		
Niepełnosprawność	Rok 2020	272
	Rok 2021	264
	Rok 2022	250
Bezrobocie	Rok 2020	306
	Rok 2021	302
	Rok 2022	284

Osoby dotknięte klęską żywiołową	Rok 2020	0
	Rok 2021	0
	Rok 2022	0
Ubóstwo	Rok 2020	431
	Rok 2021	429
	Rok 2022	429
Bezradności opiek. wych.	Rok 2020	54
	Rok 2021	38
	Rok 2022	45
Długotrwała lub ciężka choroba	Rok 2020	252
	Rok 2021	257
	Rok 2022	479
Przemoc domowa	Rok 2020	2
	Rok 2021	2
	Rok 2022	3
Alkoholizm	Rok 2020	23
	Rok 2021	22
	Rok 2022	16
Narkomania	Rok 2020	5
	Rok 2021	9
	Rok 2022	10
Bezdomność	Rok 2020	89
	Rok 2021	78
	Rok 2022	87
Inne	Rok 2020	75
	Rok 2021	79
	Rok 2022	73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Żyrardowie

Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela 15. Procedura „Niebieskie Karty”

Rok	Wszczęcie procedur „ Niebieskie Karty”
Rok 2020	3
Rok 2021	2
Rok 2022	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Żyrardowie

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników Centrum Usług Społecznych w Żyrardowie, w którym wzięło udział 16 osób. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu gminy pracownicy najczęściej wymieniali bezrobocie, alkoholizm oraz nieporadność życiową, a kolejno bezradność opiekuńczo-wychowawczą, ubóstwo, przemoc w rodzinie oraz niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na niedostateczny dostęp do poradnictwa psychologiczno-prawnego oraz niepełnosprawność intelektualną.

Z odpowiedzi pracowników CUS wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają problemy bezrobocia, trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz problemy finansowe. Kolejno są to alkoholizm, konflikty ze współmałżonkiem/partnerem, problemy zdrowotne w rodzinie oraz uzależnienia dokładniej nieokreślone (uzależnienie dzieci od komputera, uzależnienie od leków, uzależnienie od substancji psychoaktywnych).

Bezrobocie

Zgodnie z danymi GUS, w 2021 roku w Żyrardowie zarejestrowanych było 1 386 osób bezrobotnych, w tym: 669 kobiet oraz 717 mężczyzn. Porównując 2021 rok do 2020 roku można zauważyć, iż ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Żyrardowie zmalała. W 2020 roku odnotowano największą liczbę zarejestrowanych osób bezrobotnych, jak również osób długotrwale bezrobotnych.

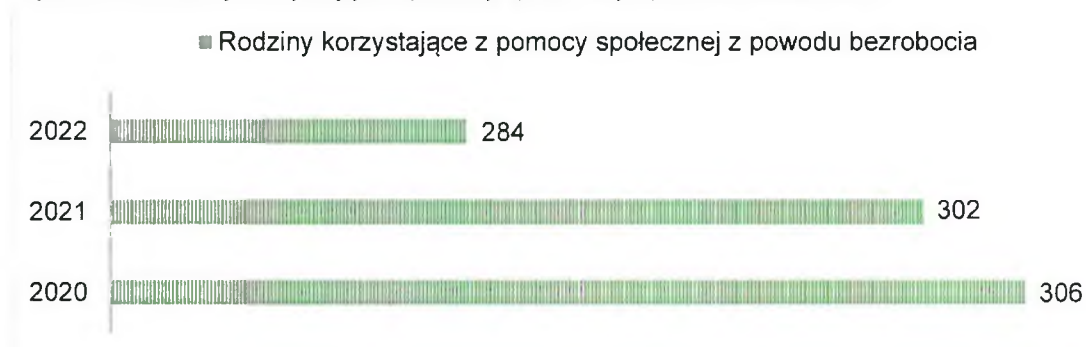
Tabela 16. Stan bezrobocia rejestrowanego w mieście Żyrardów w latach 2018-2021

Stan bezrobocia	
Bezrobotni zarejestrowani ogółem:	
Rok 2018	1 487 osób
Rok 2019	1 346 osób
Rok 2020	1 580 osób
Rok 2021	1 386 osób
Kobiety	
Rok 2018	734 kobiety
Rok 2019	669 kobiet
Rok 2020	784 kobiety
Rok 2021	669 kobiet
Mężczyźni	
Rok 2018	753 mężczyzn
Rok 2019	677 mężczyzn
Rok 2020	796 mężczyzn
Rok 2021	717 mężczyzn
Osoby długotrwale bezrobotne	
Rok 2018	912 osób
Rok 2019	794 osoby
Rok 2020	928 osób
Rok 2021	869 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi CUS w Żyrardowie, na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. W 2020 roku odnotowano największą liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej z tego powodu.

Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Żyrardowie

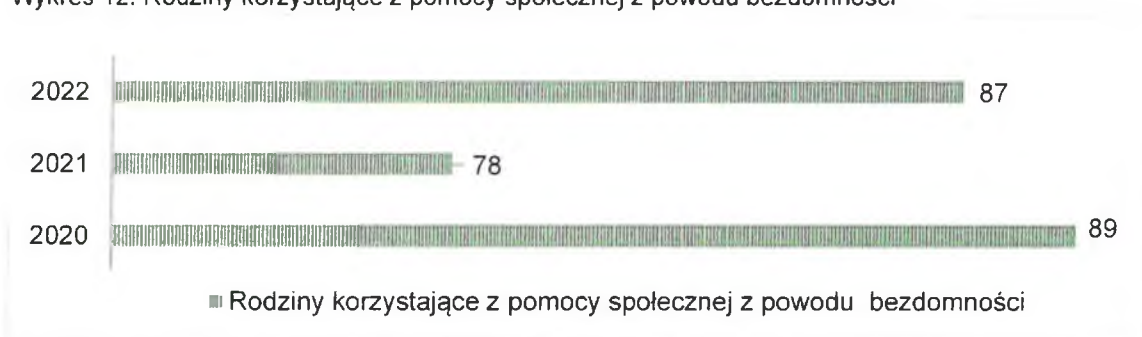
Bezdomność

Zdefiniowanie pojęcia bezdomności niewątpliwie nastęrcza badaczom coraz to nowszych problemów. Najogólniej, można ją określić jako względnie trwałą sytuację człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nieposiadającego własnego mieszkania.¹⁵

Bezdomność wydaje się być szczególnie bolesnym zjawiskiem, gdyż człowiek, którego ona dotyczy, pozostając bez dachu nad głową, funkcjonuje bez przestrzeni, w której może się schronić przed trudnymi życiowymi sytuacjami. Osobie, która ma dom, bardzo trudno zrozumieć bezdomnych, a przecież jest ich coraz więcej. Dzisiaj można ich spotkać w każdym mieście; do niedawna zaś stanowili zjawisko charakterystyczne jedynie dla dużych aglomeracji. Jest to swego rodzaju znak czasu.

Zgodnie z danymi CUS w Żyrardowie, na przestrzeni lat 2021-2022 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności.

Wykres 12. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Żyrardowie

¹⁵ M. Porowski, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tyś. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najwięcej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu.¹⁶

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Postępując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.

Tabela 17. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe) dla Polski 38,6 mln mieszkańców oraz Miasta Żyrardów 39 069 mieszkańców	
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	Polska: ok. 2% populacji
	Miasto Żyrardów: ok. 781 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	Polska: ok. 4% populacji
	Miasto Żyrardów: ok. 1 562 osoby

¹⁶ PARPA - szkody zdrowotne i uzależnienie, picie ryzykowne i szkodliwe

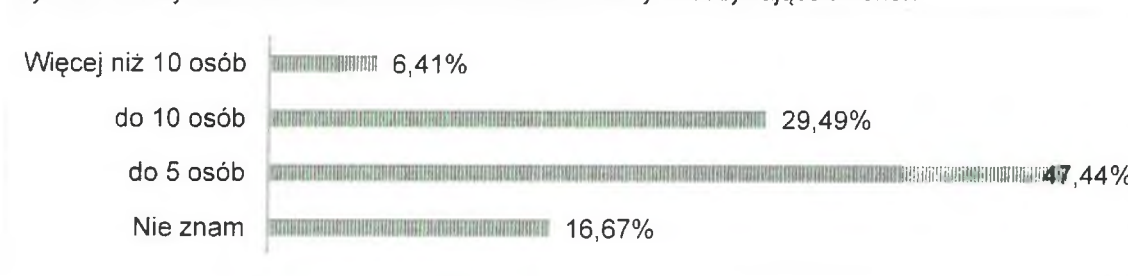
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	Polska: ok. 4% populacji
	Miasto Żyrardów: ok. 1 562 osoby
Osoby pijące szkodliwie	Polska: 5-7% populacji
	Miasto Żyrardów: ok. 1 953–2 734 osoby
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	Polska: 2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin
	Miasto Żyrardów: ok. 1 041 osób dorosłych i dzieci z tych rodzin

Źródło: PARPA

Dane z przeprowadzonej ankiety społecznej wśród mieszkańców z terenu Miasta Żyrardów wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Dla 71,79% badanych jest to problem bardzo powszechny, a dla 24,36% zauważalny i są to nieliczne przypadki. Według 1,28% taki problem nie występuje na terenie gminy, a pozostałe 2,56% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

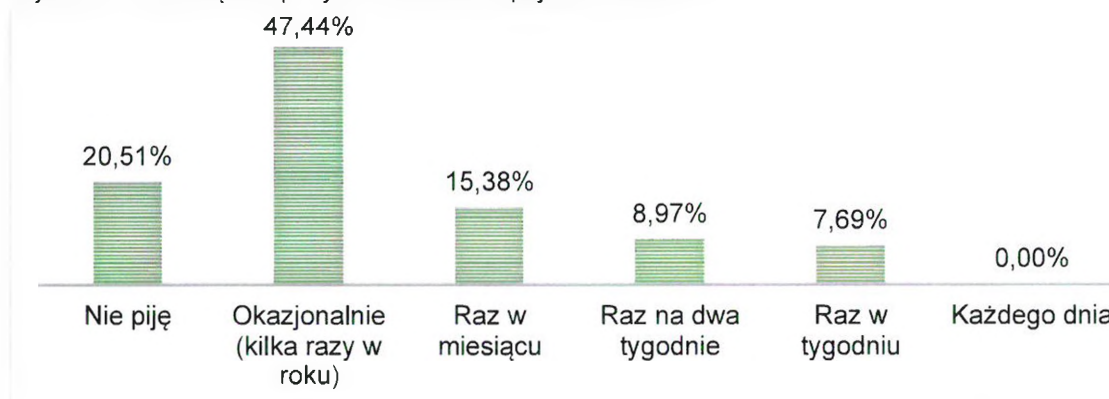
Idąc dalej, 74,36% uważa, że osoby spożywające alkohol na terenie gminy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów potwierdzających znajomość w swoim otoczeniu osób nadużywających alkoholu, gdyż łącznie 83,33% z nich przyznało, że zna takie osoby, w tym: 47,44% zna do 5 takich osób, 29,49% do 10 takich osób, a 6,41% powyżej 10 takich osób. Pozostałe 16,67% zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?

Jak wskazują wyniki pozyskane w trakcie badania, 47,44% respondentów spożywa alkohol okazjonalnie. Z kolei, 20,51% respondentów zadeklarowało abstynencję. Następnie 15,38% przyznało, iż ma to miejsce raz w miesiącu, a 8,97% ankietowanych spożywa alkohol raz na dwa tygodnie. Z kolei, 7,69% spożywa napoje alkoholowe raz w tygodniu.

Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

W opinii dwóch badanych mieszkańców piwo i wino są zbyt słabymi alkoholami by można się było od nich uzależnić. Co więcej, 21,79% ankietowanych uważa, że tylko codzienne spożywanie alkoholu może prowadzić do uzależnienia. Wobec powyższego, powołując się na zdanie kierownika działu leczenia odwykowego i programów medycznych PARPA wystarczy, aby raz w tygodniu lub nawet raz w miesiącu odczuwać potrzebę spożycia alkoholu, bowiem nie ma określonej dopuszczalnej ilości spożywanego alkoholu, która gwarantowałaby brak szkód zdrowotnych¹⁷. Należy zatem podejmować działania profilaktyczne mające na celu zwiększanie świadomości mieszkańców w tym zakresie.

¹⁷ Fudała J., Bezpieczne picie alkoholu, 2017

Idąc dalej, 44,87% ankietowanych potwierdziło, że spotkało się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców. Nieco niepokojącym jest, iż 28,20% badanych było świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. Łącznie 43,59% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim. Uwagę zwraca wynik wskazujący, iż tylko 43,59% respondentów zna instytucje działające na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym, a wśród nich wskazują CUS, a kolejno Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Stowarzyszenie Dotyk Nadziei, Jutrzenkę oraz Poradnię zdrowia psychicznego. Pozostałe 56,41% badanych przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołana jest do inicjowania działań interwencyjnych i profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień.

Celem działań profilaktycznych komisji jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych oraz zwiększanie zdolności do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Komisja zajmuje się wspieraniem osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowaniem zdrowego stylu życia oraz pomocą rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych. Ponadto realizuje określone ustawowo zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Dane z działalności Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2022 wskazują, iż liczba wniosków o leczenie odwykowe oraz liczba wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego utrzymuje się na podobnym poziomie. W 2022 roku odnotowano największą liczbę postanowień w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych.

Tabela 18. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		
Posiedzenia KRPA (ogółem)	Rok 2020	25
	Rok 2021	49
	Rok 2022	49
Posiedzenia podkomisji interwencyjno-motywującej	Rok 2020	0
	Rok 2021	0
	Rok 2022	0
Przeprowadzone rozmowy motywujące	Rok 2020	95
	Rok 2021	95
	Rok 2022	98
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Rok 2020	34
	Rok 2021	34
	Rok 2022	41
Wnioski o leczenie odwykowe	Rok 2020	35
	Rok 2021	33
	Rok 2022	36
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	Rok 2020	2
	Rok 2021	6
	Rok 2022	3
Wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	Rok 2020	1
	Rok 2021	0
	Rok 2022	1
Postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	Rok 2020	35
	Rok 2021	34
	Rok 2022	41

Szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	Rok 2020	1
	Rok 2021	1
	Rok 2022	1

Na terenie Miasta Żyrardowa funkcjonuje Punkt Konsultacyjno-Informacyjny. Główne obszary problemowe, nad którymi podejmowano pracę psychologiczną w Punkcie:

- Problemy uzależnienia od alkoholu lub/i środków psychoaktywnych – motywacja do terapii, wstępna diagnoza,
- Konsultacje dla osób uzależnionych – wybór miejsca leczenia, podtrzymywania abstynencji, praca nad nawrotem,
- Konsultacje dla osób współuzależnionych – diagnoza problemowa, motywacja do własnej pracy terapeutycznej, wstępne zalecenia,
- Informowanie nt. procedury skierowania na leczenie odwykowe,
- Praca terapeutyczna i interwencyjna w kwestii przemocy na tle uzależnienia - procedura Niebieskiej Karty, kierowanie na grupę wsparcia i grupę psychoedukacyjną,
- Interwencje kryzysowe w związku z nagłą sytuacją kryzysową i zagrożeniem PTSD (po śmierci bliskiej osoby),
- Wsparcie rodziców w problemach wychowawczych – wpływ uzależniania na dziecko w rodzinie, zalecenia, praca nad zmianą; wsparcie rodziców w reorganizacji funkcjonowania rodziny w związku z nauką zdalną,
- Wsparcie rodziców związane z realizacją pieczy zastępczej lub ograniczenia władzy rodzicielskiej,
- Wsparcie rodziców w zakresie innych problemów wychowawczych - dziecko z nieprzystosowaniem społecznym, wymagające pomocy klinicznej, sytuacje okołorozwodowe, konflikty,
- Praca z osobami niskofunkcjonującymi zagrożonymi bezdomnością,
- Wsparcie pedagogów pracujących w placówkach oświatowych w zakresie strategii postępowania z uczniem eksperymentującym,
- Informowanie na temat dostępnych metod leczenia,
- Wsparcie osób indywidualnych i rodzin w sytuacjach kryzysowych,

- Rozmowy i konsultacje z pracownikami MOPS dotyczące postępowania z podopiecznymi w wybranych przypadkach,
- Tematy związane z reorganizacją funkcjonowania i następstwami psychologicznymi obostrzeń związanych z covid,
- Wstępna diagnoza neuropsychologiczna i przekierowanie do specjalisty,
- Wsparcie w procesie żałoby.

W Punkcie Interwencyjno-Konsultacyjnym zatrudnione są dwie osoby, mgr psychologii, specjalność: psychoterapia oraz mgr psychologii, specjalność: psychologia rozwojowa i wychowawcza.

Z poniższych danych wynika, iż na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba osób korzystających z pomocy Punktu Interwencyjno-Konsultacyjnego.

Tabela 19. Działalność Punktu Interwencyjno-Konsultacyjnego w Żyrardowie

Działalność Punktu Interwencyjno-Konsultacyjnego	
Liczba rodzin korzystających z pomocy PK ogółem:	
Rok 2020	58 rodzin
Rok 2021	47 rodzin
Rok 2022	41 rodzin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MKRPA w Żyrardowie

Świetlice - dane za rok 2022:

Liczba placówek: 1

Liczba dzieci w placówkach: 30

Liczba wychowawców: 13 (4 realizatorów programów profilaktyczno - wychowawczych i 9 wolontariuszy)

Grupy samopomocowe:

dla uzależnionych - 4

dla współuzależnionych – 2

Tabela 20. W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:		
Wszczęcie procedur	Rok 2020	1
	Rok 2021	1
	Rok 2022	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie MKRPA w Żyrardowie

Zgodnie z danymi CUS w Żyrardowie na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.

wykr. 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Żyrardowie

Narkomania

Według danych z lat 2018/2019 odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest kilkunastokrotnie niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano w Polsce na poziomie 79,9% (badanie z 2018 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata).¹⁸

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie Miasta Żyrardowa, natomiast są to najczęściej sporadyczne przypadki. Zdecydowana większość respondentów biorących udział w badaniu nie zna osób zażywających narkotyki (67,95%), jak również miejsc, w których można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych (82,05%). Do zażywania narkotyków bądź innych substancji odurzających przyznało się łącznie 11,54% respondentów, przy czym 5,13% zadeklarowała, że był to jednorazowy kontakt, 3,85% ankietowanych przyznało się, iż kilka razy sięgało po środki odurzające, a 2,56% sięga raz na jakiś czas.

¹⁸ Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Dane demograficzne wskazują wyraźnie na problem starzenia się społeczeństwa na terenie Miasta Żyrardów. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają opieki. Związku z tym postępujący proces starzenia się społeczeństwa, wymusza na władzach samorządowych podejmowanie działań zmierzających do redukcji jego skutków, poprzez opracowanie kompleksowej i bogatej oferty społecznej skierowanej do seniorów, służącej jak najdłuższemu utrzymaniu ich aktywności i niezależności, a następnie wsparcie przy braku samodzielności.

Tabela 21. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Liczba mieszkańców	
Ogółem:	
Rok 2018	39 992 osoby
Rok 2019	39 828 osób
Rok 2020	39 481 osób
Rok 2021	39 069 osób
Osoby w wieku 0-17 lat:	
Rok 2018	7 407 osób
Rok 2019	7 400 osób
Rok 2020	7 127 osób
Rok 2021	7 111 osób
Osoby w wieku 18-59 lat:	
Rok 2018	21 819 osób
Rok 2019	21 480 osób
Rok 2020	21 262 osoby
Rok 2021	21 022 osoby

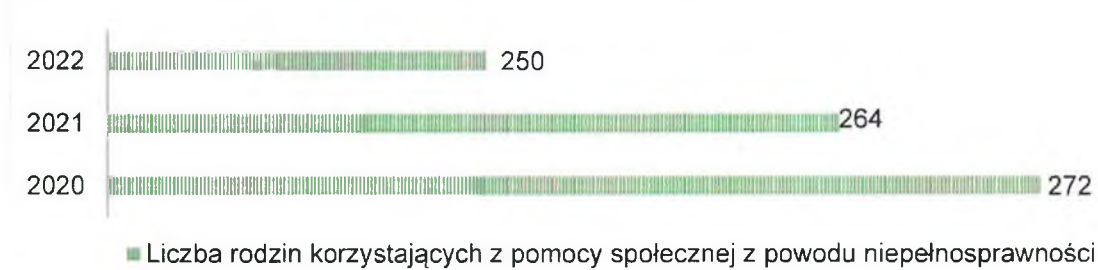
Osoby w wieku 60 lat i więcej:	
Rok 2018	10 766 osób
Rok 2019	10 948 osób
Rok 2020	11 092 osoby
Rok 2021	10 936 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba to przesłanki do udzielania pomocy przez CUS, uprawniające między innymi do zasiłku stałego, okresowego, usług opiekuńczych, zasiłku pielęgnacyjnego czy świadczenia pielęgnacyjnego.

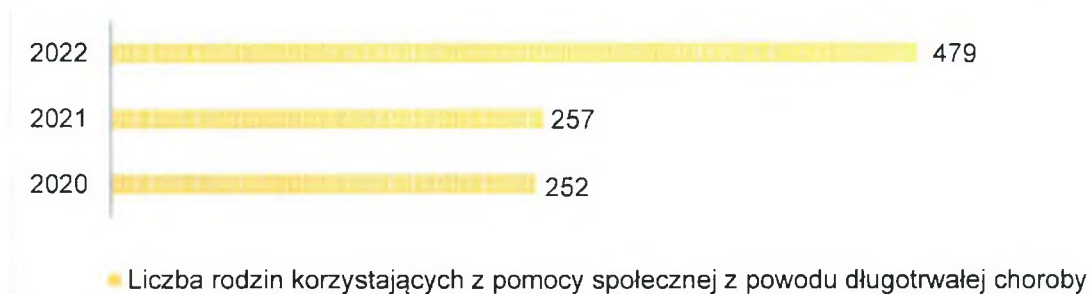
Zgodnie z danymi CUS w Żyrardowie, na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności, natomiast liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby znacznie wzrosła w 2022 roku w porównaniu do lat poprzednich.

Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Żyrardowie

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie CUS w Żyrardowie

Ze świadczeń pomocy społecznej coraz częściej korzystają osoby w wieku senioralnym, wymagające opieki z powodu choroby lub niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu. Wzrastają zatem wydatki na domy pomocy społecznej.

Działania prowadzone na rzecz seniorów oraz osób niepełnosprawnych na terenie Miasta Żyrardowa:

Zarówno osoby niepełnosprawne jak też osoby starsze korzystają ze wsparcia określonego w ustawie o pomocy społecznej, ustawie o świadczeniach rodzinnych, Banku żywności i innych.

Kluby Seniora w Żyrardowie:

- Klub Seniora w Osiedlowym Domu Kultury przy ulicy Wittenberga w Żyrardowie. Spotkania klubu odbywają się w każdy wtorek i środę o godzinie 14:00 i trwają do godziny 19:00. Dzięki licznym aktywnościom w klubie uczestnicy miło spędzają czas w towarzystwie innych członków, którzy są w podobnym wieku,
- Klubu Seniora „Czyżyk” funkcjonujący od 1979 roku,
- Klub Seniora „Siwy dym” w Żyrardowie, który powstał w 2019 roku i został utworzony w ramach projektu współfinansowanego ze środków unijnych pn. „Żyrardów stawia na seniorów”. Pozyskanie przez miasto dofinansowanie umożliwiło stworzenie miejsca przyjaznego żyrardowskim seniorom, oferującego zarówno usługi opiekuńcze, jak też szeroką gamę innych form wsparcia oraz aktywizacji społecznej w formie stacjonarnej opieki dziennej.

Na terenie Miasta Żyrardowa działa również Uniwersytet III Wieku dla seniorów, którego celem jest aktywne i twórcze spędzanie czasu dla ludzi dojrzałych. Spotkania w ramach UTW pobudzają do aktywności, są pretekstem do wyjścia z domu, nawiązania nowych znajomości, a przy okazji służą poszerzaniu wiedzy z różnych dziedzin życia.

Żyrardowska Karta Seniora to program skierowany do wszystkich mieszkańców Żyrardowa, którzy ukończyli 65 rok życia, niezależnie od wysokości uzyskiwanych dochodów. Żyrardowska Karta Seniora uprawnia do 50% zniżki i przy zakupie biletu: do kina LEN w Żyrardowie, na ofertę własną Centrum Kultury w Żyrardowie, na basen AQUA Żyrardów, na korty tenisowe AQUA Żyrardów na halę sportową AQUA Żyrardów i na lodowisko AQUA Żyrardów. Żyrardowska Karta Seniora to również rabaty w punktach handlowo-usługowych, oznaczonych specjalną naklejką.

Od 2022 roku na terenie miasta Żyrardów realizowany jest również **Program osłonowy w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki przez mieszkańców Żyrardowa**. Mieszkańcy Żyrardowa mogą otrzymać wsparcie finansowe w zakresie zmniejszania wydatków poniesionych na leki. Refundacji podlegają wyłącznie leki na receptę. Ze wsparcia finansowego w ramach programu mogą korzystać osoby przewlekle chore, znajdujące się w trudnej sytuacji bytowej, które na leki zapisane przez lekarza wydają miesięcznie więcej niż 50 zł.

Na terenie Miasta Żyrardów realizowany jest również **Program „Opieka 75+”** którego celem jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi, samotnie gospodarującymi lub pozostają w rodzinie, a także pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Od 2021 roku realizowany jest również **Program – Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej**. Głównym celem Programu jest zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej, tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób niepełnosprawnych. Program zapewnia wsparcie w wykonaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym:

- dzieciom do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz

konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,

- osobom niepełnosprawnym posiadającym orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wymagających wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym.

Na terenie Miasta Żyrardowa realizowany jest również **Program „Opieka Wytchnieniowa”** który skierowany jest do osób sprawujących bezpośrednią opiekę nad niepełnosprawnymi i ma na celu odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa.

Taksówka dla seniora – mobilne usługi wspierające to usługa wspierająca osoby starsze i niesamodzielne w środowisku zamieszkania. Polega na przewozie osób na terenie Miasta Żyrardowa w celu załatwienia spraw związanych z codziennym funkcjonowaniem (m.in. zrobieniem zakupów, załatwieniem spraw urzędowych, korzystania z usług zdrowotnych, czy kulturalnych). Przewoźnik dysponuje samochodem dostosowanym do świadczenia przewozów specjalistycznych, np. osób na wózkach inwalidzkich. Na jeden przejazd składa się kurs z miejsca zamieszkania do miejsca docelowego oraz kurs z miejsca docelowego do miejsca zamieszkania w ciągu jednego dnia. Usługa jest świadczona indywidualnie.

Instytucje wspomagające osoby niepełnosprawne na terenie Miasta Żyrardowa:

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Żyrardowie dla osób z niepełnosprawnościami:

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba posiadająca orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub osoba legitymująca się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej.

Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- szkoleń;
- stażu;
- prac interwencyjnych;
- przygotowania zawodowego dorosłych;
- badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o promocji;
- zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji;
- finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 ustawy o promocji;

- studiów podyplomowych;
- szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową;
- bonu na zasiedlenie;
- bonu szkoleniowego;
- bonu stażowego.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukujących pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców.¹⁹

Tabela 22. Instrumenty finansowane ze środków PFRON

<p>Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczoną stopniem o niepełnosprawności</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika. • Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy. • Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy. • Zwrot kosztów szkolenia pracownika. • Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy. • Zwolnienie z wpłat na PFRON. • Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
---	---

¹⁹ Powiatowy Urząd Pracy w Żyrardowie- informacje dla osób niepełnosprawnych

<p>Uprawnienia osoby z orzeczoną stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadające status „bezrobotnego” lub poszukującego pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w znalezieniu zatrudnienia (pośrednictwo pracy). • Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż). • Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).
<p>Osoby niepełnosprawne podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. • Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego. • Refundacja składek ZUS.

Źródło: Informacje PUP w Żyrardowie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie

PCPR w Żyrardowie realizuje zadania dotyczące rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. Pomocą objęci są mieszkańcy powiatu żyrardowskiego, a także organizacje pozarządowe działające powiecie na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością. Działania te obejmują dofinansowania:

- sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- uczestnictwa osoby niepełnosprawnej i jej opiekuna w turnusie rehabilitacyjnym,
- likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,

- dla osób niepełnosprawnych do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, na podstawie odrębnych przepisów,
- usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika (PJM).

Oprócz pomocy z zakresu rehabilitacji społecznej, osobom z niepełnosprawnością udzielane są informacje dotyczących praw i uprawnień, które im przysługują. Zadania realizowane są w ramach otrzymanych na ten cel środków przyznanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.²⁰

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Żyrardowie

Na terenie powiatu żyrardowskiego działa jeden Warsztat Terapii Zajęciowej, prowadzony przez Musi Novum z siedzibą w Żyrardowie, Jest placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.²¹

Pracownicy CUS uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób niepełnosprawnych, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na bariery architektoniczne, niskie świadczenia dla osób z niepełnosprawnościami, brak pracy, niskie dochody oraz niedostateczny dostęp do usług opiekuńczych i poradnictwa psychologiczno-prawnego. Idąc dalej, 37,77% respondentów stwierdziło, że oferta gminy skierowana do osób niepełnosprawnych, w zakresie opieki, pomocy, wsparcia czy usług opiekuńczych jest raczej wystarczająca. Z kolei, 37,77% ankietowanych było przeciwnego zdania. 25,00% pracowników CUS nie potrafiło jednoznacznie ocenić oferty gminy w tym zakresie.

²⁰ PCPR w Żyrardowie

²¹ WTZ w Żyrardowie

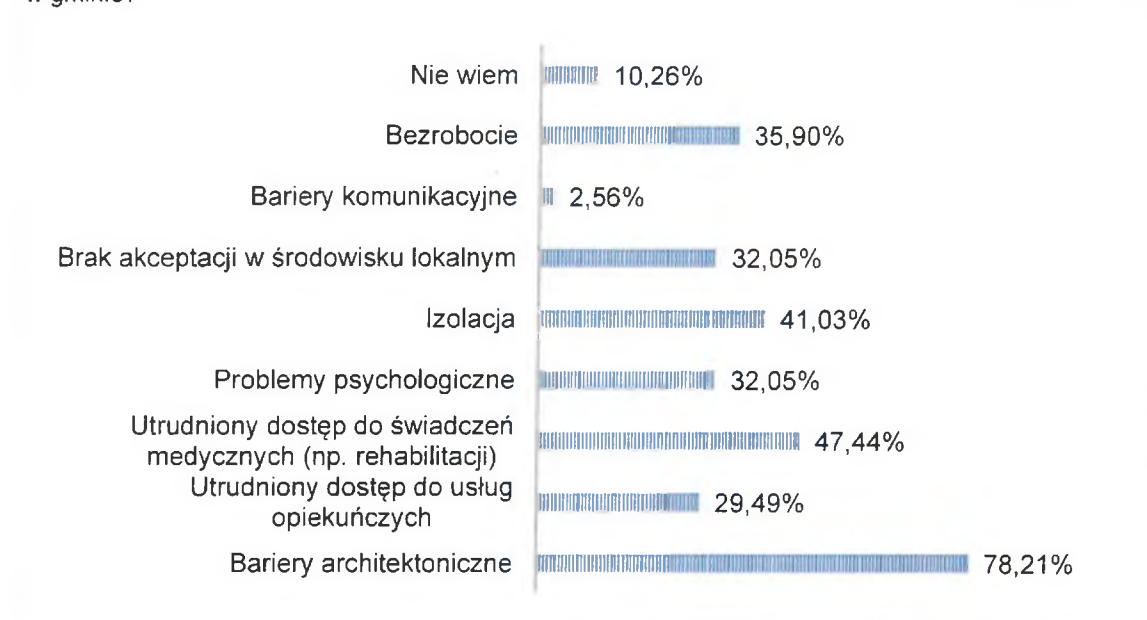
Z kolei wśród problemów dotyczących osób starszych pracownicy CUS wymieniali najczęściej niskie dochody, choroby, samotność oraz brak pomocy ze strony rodziny. Idąc dalej, łącznie 68,75% respondentów przyznało, że oferta gminy w tym zakresie jest wystarczająca. Z kolei, 18,75% wyraziło zdanie przeciwne. 12,50% respondentów nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Według pracowników Centrum Usług Społecznych najbardziej podczas pandemii COVID-19 ucierpiała młodzież, osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami i to do nich w pierwszej kolejności należy kierować wsparcie.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Miasta Żyrardowa wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. I tak, 78,21% badanych wskazało na bariery architektoniczne, a 47,44% na utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji). Zwrócono również uwagę na izolację (41,03%), bezrobocie (35,90%) problemy psychologiczne i brak akceptacji w środowisku lokalnym (po 32,05%) oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (29,49%). 2,56% zwróciło uwagę na bariery komunikacyjne. Pozostałe 10,26% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi w tym temacie.

Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankieterowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd też suma jest większa niż 100%.

Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?

Ponadto 38,46% przyznało, że działania podejmowane na terenie Miasta Żyrardowa raczej uwzględniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Kolejno 23,08% miało odmienne zdanie w tym temacie. Z kolei, 11,54% stwierdziło, że takie potrzeby nie są uwzględniane, a 10,26% stwierdziło, iż są one uwzględniane. Pozostałe 16,67% nie wyraziło swojej opinii w tym temacie.

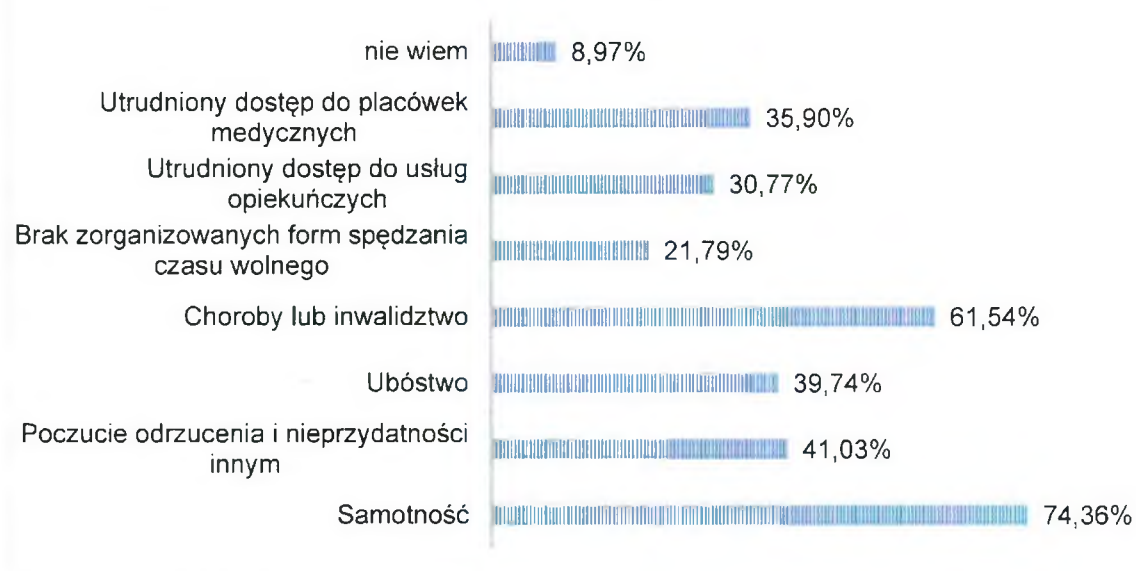
Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

Wśród działań mających na celu poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie ankietowani mieszkańcy wymieniali najczęściej jako zasadne likwidacja barier architektonicznych.

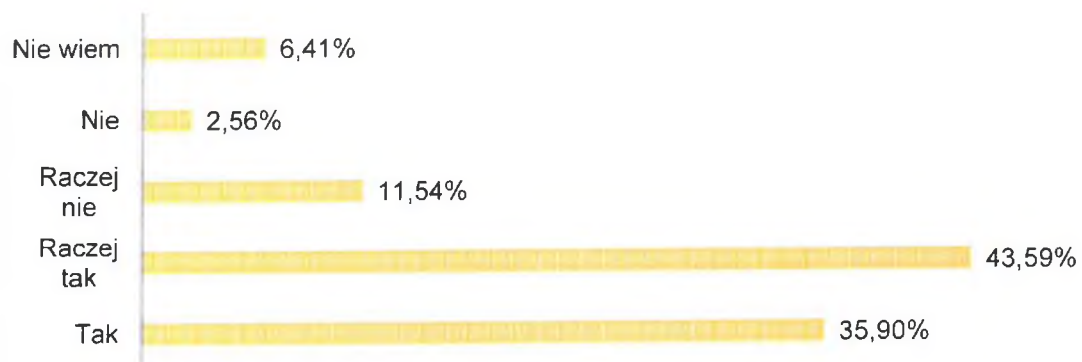
W trakcie ankietyzacji poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej samotność (74,36%), choroby i inwalidztwo (61,54%), poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym (41,03%), ubóstwo (39,74%) jak również utrudniony dostęp do placówek medycznych (35,90%). Zwrócono również uwagę na utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (30,77%) oraz brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (21,79%). Pozostałe 8,97% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi. Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd też suma jest większa niż 100%.

Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?

Według 43,59% badanych mieszkańców, działania podejmowane na terenie Miasta Żyrardów raczej uwzględniają potrzeby osób starszych. Z kolei, 11,54% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie. Idąc dalej, 35,90% przyznało, iż działania na terenie gminy uwzględniają takie potrzeby, a 2,56% przyznało, że nie uwzględniają takich potrzeb. Pozostałe 6,41% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Ubóstwo

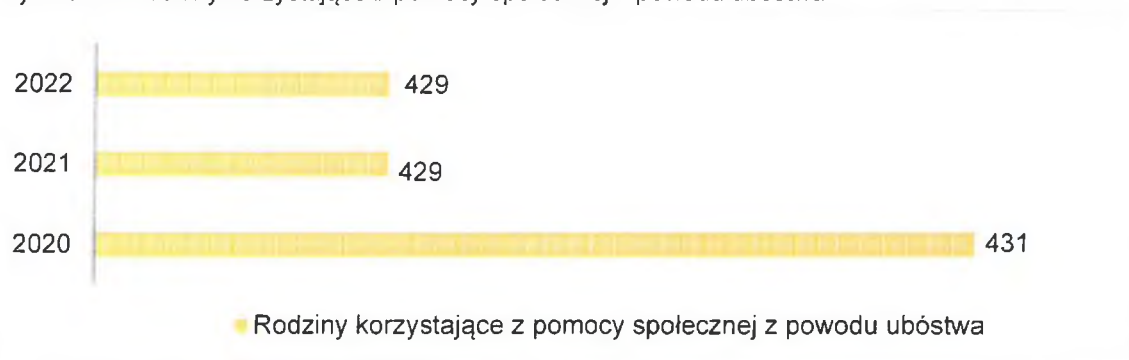
Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązane z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Zgodnie z danymi CUS w Żyrardowie, na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa pozostaje na podobnym poziomie.

Wykres 22. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Żyrardowie

Wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 jest realizowany przez Miasto Żyrardów na podstawie przyjętego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. Celem programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka.²²

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

²² Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej udzielane jest wsparcie w postaci usług asystenta rodziny. Zakres realizowanych w ramach usługi zadań ma charakter kompleksowy, odpowiadający identyfikowanym potrzebom rodziny. Misją pracy asystenta jest towarzyszenie rodzinom w poszukiwaniu rozwiązań i podejmowaniu działań zmierzających do przezwyciężenia trudności i poprawy funkcjonowania systemu rodzinnego.

Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny. W 2022 roku było to 47 rodzin.

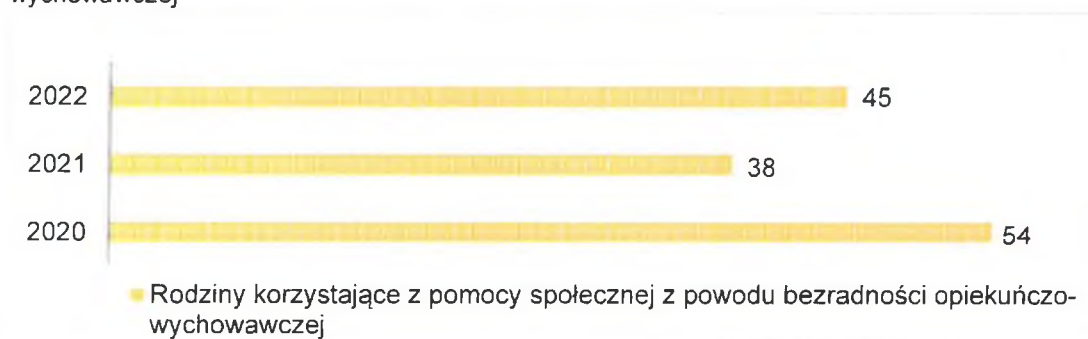
Wykres 23. Asystent rodziny w latach 2020-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej za 2022 rok

Analizując szczegółowe dane CUS w Żyrardowie z trzech ostatnich lat można zauważyć, iż liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej w roku 2021 była najniższa.

Wykres 24. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Żyrardowie

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników CUS wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych są najczęściej niski poziom umiejętności wychowawczych, uzależnienia oraz niepełna rodzina. Kolejno odpowiedzi wskazywały na wielodzietność, niskie dochody, ubóstwo, niepełnosprawność/długotrwała choroba oraz depresję. Jedna osoba wśród przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wskazała na przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie

Pojęcie przemocy w rodzinie jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdzie przemoc w rodzinie należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny [*], w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.²³

Ponadto, przemoc w rodzinie występuje w różnych formach i przybiera różną postać. Najczęściej, kiedy mówimy o przemocy w rodzinie wyróżniamy jej dwa rodzaje jak:

- przemoc czynną - kiedy to gniew, złość agresora skierowana jest wprost na ofiarę i podejmuje on przy tym działania krzywdzące fizycznie, psychicznie czy seksualnie.
- przemoc bierną - gdzie dochodzi do różnego rodzaju zaniedbań (psychicznych, ekonomicznych, fizycznych czy seksualnych).

Do najczęstszych form przemocy w rodzinie zalicza się:

- **przemoc fizyczną**, czyli każde zachowanie, którego celem jest zadanie bólu fizycznego, uszkodzenie ciała, pogorszenie zdrowia lub pozbawianie życia ofiary;
- **przemoc seksualną**, czyli każde zachowanie mające na celu zmuszenie ofiary do podjęcia współżycia lub niechcianych zachowań seksualnych bądź zdeprecjonowanie jej seksualności;

²³ Niebieska Linia - * Ustawa jako członka rodziny definiuje "osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą"

- **przemoc psychiczną**, czyli każde zachowanie, którego celem jest zmniejszenie poczucia własnej wartości, wzbudzenie w ofierze strachu oraz pozbawianie jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem;
- **przemoc ekonomiczną**, czyli każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.²⁴

Zasoby instytucjonalne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Miasta Żyrardów:

- Centrum Praw Kobiet;
- Poradnie uzależnień;
- Poradnie psychologiczne;
- Porady prawne;
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Policja;
- CUS;
- Straż miejska.

CUS w Żyrardowie realizując zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach stale współpracuje z Policją, Sądem, kuratorami sądowymi, pedagogami wszystkich placówek szkolnych, innymi instytucjami oraz Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Współpraca dotyczy poradnictwa, interwencji i wzajemnego wsparcia oraz uzupełnienia podejmowanych działań, a także bieżącego monitorowania problemu w środowiskach przez pracowników socjalnych.

²⁴ Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy

Zespół Interdyscyplinarny jest to grupa specjalistów podejmujących się współpracy celem udzielenia pomocy podopiecznemu lub całej rodzinie z terenu Gminy Żyrardów. Sprawy organizacyjno-techniczne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy realizuje: Centrum Usług Społecznych w Żyrardowie.

Do zadań zespołu należy w szczególności:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie i podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą.

Analizując dane przekazane przez CUS w Żyrardowie można zauważyć, iż zmalała liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego na przestrzeni lat 2020-2022. W roku 2020 liczba utworzonych Grup Roboczych oraz liczba rodzin oraz osób objętych pomocą Grup Diagnostyczno-Pomocowych była najwyższa.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2020-2022:

Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego:

- Rok 2020: 4 posiedzenia;
- Rok 2021: 4 posiedzenia;
- Rok 2022: 4 posiedzenia.

Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego:

- Rok 2020: 96 rodzin;
- Rok 2021: 78 rodzin;
- Rok 2022: 48 rodzin.

Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ogółem:

- Rok 2020: 70 osób;
- Rok 2021: 49 osób;
- Rok 2022: 45 osób.

Liczba kobiet objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego:

- Rok 2020: 66 kobiet;
- Rok 2021: 43 kobiety;
- Rok 2022: 34 kobiet.

Liczba mężczyzn objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego:

- Rok 2020: 3 mężczyźni;
- Rok 2021: 4 mężczyźni;
- Rok 2022: 2 mężczyźni.

Liczba dzieci objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego:

- Rok 2020: 1 dziecko,
- Rok 2021: 2 dzieci;
- Rok 2022: 9 dzieci.

Liczba utworzonych Grup Diagnostyczno-Pomocowych:

- Rok 2020: 70 Grup Diagnostyczno-Pomocowych;
- Rok 2021: 49 Grup Diagnostyczno-Pomocowych;
- Rok 2022: 48 Grup Diagnostyczno-Pomocowych.

Liczba posiedzeń Grup Diagnostyczno-Pomocowych:

- Rok 2020: 70 posiedzeń;
- Rok 2021: 49 posiedzeń;
- Rok 2022: 48 posiedzeń.

Liczba rodzin objętych pomocą Grup Diagnostyczno-Pomocowych:

- Rok 2020: 70 rodzin;
- Rok 2021: 49 rodzin;
- Rok 2022: 45 rodzin.

Liczba osób objętych pomocą Grup Diagnostyczno-Pomocowych ogółem:

- Rok 2020: 70 osób;
- Rok 2021: 49 osób;
- Rok 2022: 45 osób.

Liczba kobiet objętych pomocą Grup Diagnostyczno-Pomocowych ogółem:

- Rok 2020: 66 kobiet;
- Rok 2021: 43 kobiety;
- Rok 2022: 34 kobiety.

Liczba mężczyzn objętych pomocą Grup Diagnostyczno-Pomocowych ogółem:

- Rok 2020: 3 mężczyzn;
- Rok 2021: 4 mężczyzn;
- Rok 2022: 2 mężczyzn.

Liczba dzieci objętych pomocą Grup Diagnostyczno-Pomocowych ogółem:

- Rok 2020: 1 dziecko
- Rok 2021: 2 dzieci;
- Rok 2022: 9 dzieci.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” była najniższa w 2022 roku. Ponadto w 2020 roku liczba zakończonych procedur była najwyższa na przełomie ostatnich trzech lat.

Procedura „Niebieska Karta” w latach 2020-2022:

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę:

- Rok 2020: 3 formularze „Niebieskich Kart-A”;
- Rok 2021: 2 formularze „Niebieskich Kart-A”;
- Rok 2022: 3 formularze „Niebieskich Kart-A”.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-C” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/ Grup Diagnostyczno-Pomocowych:

- Rok 2020: 15 formularzy „Niebieskich Kart-C”;
- Rok 2021: 12 formularzy „Niebieskich Kart-C”;
- Rok 2022: 9 formularzy „Niebieskich Kart-C”.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-D” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/ Grup Diagnostyczno-Pomocowych:

- Rok 2020: 8 formularzy „Niebieskich Kart-D”;
- Rok 2021: 12 formularzy „Niebieskich Kart-D”;
- Rok 2022: 8 formularzy „Niebieskich Kart-D”.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”:

- Rok 2020: 96 rodzin;
- Rok 2021: 78 rodzin;
- Rok 2022: 48 rodzin.

Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty” w danym roku:

- Rok 2020: 70 rodzin;
- Rok 2021: 46 rodzin;
- Rok 2022: 40 rodzin.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty” ogółem:

- Rok 2020: 71 zakończonych procedur;
- Rok 2021: 48 zakończonych procedur;
- Rok 2022: 44 zakończone procedury.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty” w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie:

- Rok 2020: 31 zakończonych procedur;
- Rok 2021: 46 zakończonych procedur;
- Rok 2022: 43 zakończone procedury.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty” w przypadku rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań:

- Rok 2020: 40 zakończonych procedur;
- Rok 2021: 2 zakończone procedury;
- Rok 2022: 1 zakończona procedura.

Na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba osób doznających przemocy domowej.

Liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem):

- Rok 2020: 70 osób;
- Rok 2021: 49 osób;
- Rok 2022: 48 osób.

Liczba kobiet doznających przemocy domowej:

- Rok 2020: 66 kobiet;
- Rok 2021: 45 kobiet;
- Rok 2022: 34 kobiety.

Liczba mężczyzn doznających przemocy domowej:

- Rok 2020: 3 mężczyzn;
- Rok 2021: 4 mężczyzn;
- Rok 2022: 2 mężczyzn.

Liczba dzieci doznających przemocy domowej:

- Rok 2020: 1 dziecko;
- Rok 2021: 2 dzieci;
- Rok 2022: 9 dzieci.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa ogółem:

- Rok 2020: 10 osób;
- Rok 2021: 10 osób;
- Rok 2022: 45 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa psychologicznego:

- Rok 2020: 10 osób;
- Rok 2021: 10 osób;
- Rok 2022: 15 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa prawnego:

- Rok 2020: 0;
- Rok 2021: 0;
- Rok 2022: 5 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa socjalnego:

- Rok 2020: 0;
- Rok 2021: 0;
- Rok 2022: 25 osób.

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową w latach 2020-2022:

Liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem):

- Rok 2020: 70 osób;
- Rok 2021: 48 osób;
- Rok 2022: 49 osób.

Liczba osób doznających przemocy domowej (kobiety):

- Rok 2020: 66 kobiet;
- Rok 2021: 45 kobiet;
- Rok 2022: 34 kobiety.

Liczba osób doznających przemocy domowej (mężczyźni):

- Rok 2020: 3 mężczyzn;
- Rok 2021: 4 mężczyzn;
- Rok 2022: 2 mężczyzn.

Liczba osób doznających przemocy domowej (małoletni do 13 r.ż.):

- Rok 2020: 1 małoletni;
- Rok 2021: 2 małoletnich;
- Rok 2022: 9 małoletnich.

Liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem):

- Rok 2020: 70 osób;
- Rok 2021: 49 osób;
- Rok 2022: 45 osób.

Liczba osób stosujących przemoc domową (kobiety):

- Rok 2020: 4 kobiety;
- Rok 2021: 5 kobiet;
- Rok 2022: 5 kobiet.

Liczba osób stosujących przemoc domową (mężczyźni):

- Rok 2020: 66 mężczyzn;
- Rok 2021: 44 mężczyzn;
- Rok 2022: 40 mężczyzn.

Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem):

- Rok 2020: 62 osoby;
- Rok 2021: 13 osób;
- Rok 2022: 19 osób.

Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (kobiety):

- Rok 2020: 2 kobiety;
- Rok 2021: 2 kobiety;
- Rok 2022: 4 kobiety.

Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (mężczyźni):

- Rok 2020: 60 mężczyzn;
- Rok 2021: 11 mężczyzn;
- Rok 2022: 15 mężczyzn.

Liczba wniosków skierowanych do Komisji Rozwiązywania problemów alkoholowych w związku z przemocą domową, w której występuje problem uzależnienia od alkoholu.

- Rok 2020 - 10 wniosków,
- Rok 2021 -12 wniosków,
- Rok 2022 -15 wniosków.

Tabela 23. Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Liczba szkoleń	
Rok 2019	0
Rok 2020	0
Rok 2021	0

Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej pozostaje na tym samym poziomie.

Wykres 25. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej

Źródło: Na podstawie danych CUS w Żyrardowie

W trakcie ankietyzacji zapytano dorosłych mieszkańców Miasta Żyrardowa, które stwierdzenia oznaczają przemoc w rodzinie. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku odpowiedzi stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100,00%. 94,87% badanych uważa, iż przemoc to bicie, szarpanie i popychanie. Kolejno, 84,62% ankietowanych zaznaczyło odpowiedz, że przemoc to wyzwiska, poniżanie i krzyki, natomiast według 67,95% ankietowanych przemoc oznacza zaniedbanie, brak opieki, a dla 66,67% odbieranie pieniędzy. 58,97% mieszkańców uważa, iż przemoc oznacza nakłanianie do picia alkoholu, a 56,41% uniemożliwienie podjęcia pracy.

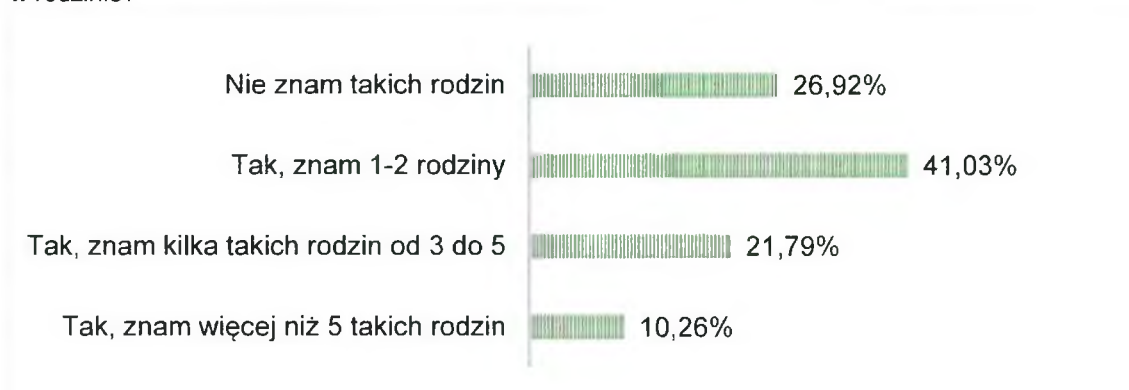
Wykres 26. Które z poniższych stwierdzeń według Pana/Pani oznaczają przemoc w rodzinie?

Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, ogółem łącznie 73,08% ankietowanych mieszkańców Miasta Żyrardów zna rodziny, w których stosowana jest

przemoc, a 19,23% osobiście doświadczyło przemocy w rodzinie, gdzie sprawcą był najczęściej ojciec, mąż, żona, zięć i rodzice. Idąc dalej, 47,44% badanych mieszkańców potrafi wskazać instytucje działające na terenie gminy, które pomagają osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Był to najczęściej CUS, Policja oraz Stowarzyszenia.

Wykres 27. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?

Idąc dalej, 79,49% badanych mieszkańców przyznało, iż rodzic nie ma prawa stosować kar cielesnych wobec swoich dzieci. Z kolei, 6,41% przyznało, że rodzice mogą karać swoje dzieci, jeśli inne metody zawodzą. Według 3,85% rodzic może karać własne dziecko w dowolny sposób. Pozostałe 10,26% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi w tej kwestii.

Ocena zdolności realizacji usług społecznych

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, strategia zawiera określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie:

1. polityki prorodzinnej,
2. wspierania rodziny,
3. systemu pieczy zastępczej,
4. pomocy społecznej,
5. promocji i ochrony zdrowia,
6. wspierania osób niepełnosprawnych,
7. edukacji publicznej,
8. przeciwdziałania bezrobociu,
9. kultury,
10. kultury fizycznej i turystyki,
11. pobudzania aktywności obywatelskiej,
12. mieszkalnictwa,
13. ochrony środowiska,
14. reintegracji zawodowej i społecznej

podejmowanych przez gminę w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej, świadczone w formie niematerialnej bezpośrednio na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców.

Zaznaczyć należy, że w świetle ustawy o ekonomii społecznej podmiotami ekonomii społecznej są: spółdzielnie socjalne, warsztaty terapii zajęciowej i zakład aktywności zawodowej, centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej, spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych, oraz spółdzielnie produkcji rolnej, organizacje pozarządowe i podmioty o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Organizacje pozarządowe są aktywnymi i pełnoprawnymi partnerami samorządu w działaniach na rzecz mieszkańców. Prowadzą działalność statutową w wielu dziedzinach mieszczących się w katalogu usług społecznych i rozwiązują wiele problemów społeczności lokalnej.

Na terenie Miasta Żyrardów funkcjonują dość liczne podmioty ekonomii społecznej, w tym m.in.:

- Warsztat Terapii Zajęciowej w Żyrardowie przy MUSI NOVUM sp z o.o,
- Przedsiębiorstwo Społeczne ŚMA non profit sp z o,
- Przedsiębiorstwo społeczne HR Fair Play sp. z o.o non profit,
- Fundacja Ternopilska,
- Centrum Praw Kobiet,
- Fundacja Kreatywna,
- Fundacja „Fundusz Młodych Wehikuł”,
- Fundacja Ochrony Środowiska Naturalnego Miasta Żyrardowa i Okolic,
- Fundacja im. Świętego Michała Archanioła,
- Fundacja „Z miłości do dziecka”,
- Fundacja Gwiazd,
- Fundacja Fabryka Feniksa,
- Koło Związku Dużych Rodzin 3+ w Żyrardowie,
- Liga Morska i Rzeczna, Organizacja Pożytku Publicznego, Okręg Mazowiecki z siedzibą w Żyrardowie,
- Liga Obrony Kraju Ośrodek Doskonalenia Zawodowego Kierowców,
- Lokalna Organizacja Turystyczna Mazowska Zachodniego,
- Miejskie Stowarzyszenie Profilaktyki Uzależnień „Dotyk Nadziei”,
- NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze Oddział Miejski w Żyrardowie,
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział w Żyrardowie,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Żyrardowie,
- Polski Związek Głuchych Oddział Terenowy w Żyrardowie,
- Polski Związek Niewidomych Koło w Żyrardowie,
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Oddział Miejsko-Powiatowy w Żyrardowie,
- Polskie Stowarzyszenie Wideofilmowców,
- Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Żyrardowie,

- Samodzielne Koło Terenowe nr 148 Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Żyrardowie,
- Stowarzyszenie Animatorów Nauki, Kultury i Sztuki „Dziedzictwo”,
- Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów „Złoty Wiek”,
- Stowarzyszenie Kobiet z Problemem Onkologicznym Amazonki,
- Stowarzyszenie „Manufaktura Żyrardów. Tworzymy”,
- Stowarzyszenie Nasze Imaginarium,
- Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnością Psychofizyczną „Pomóż Życ”,
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Twórczej Osobowości Dziecka,
- Stowarzyszenie Nieść Ulgę w Cierpieniu im. Ojca Pio i Matki Teresy,
- Stowarzyszenie „Oratorium Św. Jana Bosko”,
- Stowarzyszenie „Otwórz”,
- Stowarzyszenie „Projekt Miasto”,
- Stowarzyszenie „Qultur Generator”,
- Stowarzyszenie „Równych Szans”,
- Stowarzyszenie Seniorów „Żyrardowianka”,
- Stowarzyszenie Słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
- Stowarzyszenie „Świetlik”,
- Stowarzyszenie „Wspólnota Żyrardowa”,
- Stowarzyszenie „Żyrardów Nosi”,
- Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Środowisko „Żaba”,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Żyrardowie,
- Towarzystwo Przyjaciół Miasta Żyrardowa,
- Towarzystwo Śpiewacze „Echo” w Żyrardowie,
- Towarzystwo Śpiewacze „Lira” w Żyrardowie,
- Związek Nauczycielstwa Polskiego Oddział Powiatowy w Żyrardowie,
- Żyrardowska Federacja Organizacji Społecznych „Działaj.My”,
- Żyrardowskie Powiatowe Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe,
- Żyrardowskie Stowarzyszenie Użytkowników Ogrodów Działkowych „Witamina”,
- Żyrardowskie Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości,

- Żyrardowskie Towarzystwo Muzyczne im. I.J. Paderewskiego,
- Żyrardowski Klub Biznesu,
- Żyrardowska Fundacja Ochrony Przeciwpożarowej i Ratownictwa.
- Koło Łowieckie „Dzik”.

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej Miasta Żyrardów oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts)- uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należycie wykorzystane sprzyjać będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses)- uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwoju;
- szans (z ang. opportunities)- uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej w Gminie Żyrardów.
- zagrożeń (z ang. threats)- uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej w Mieście Żyrardów oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele.

W analizie SWOT dla Miasta Żyrardów uwzględniono takie obszary jak:

- 1) ochrona zdrowia;
- 2) pomoc społeczna;
- 3) rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii;
- 4) rynek pracy;
- 5) edukacja,
- 6) problemy osób starszych i niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA

Mocne strony

- Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki medycznej - świadczonej przez liczne placówki niepubliczne oraz całodobowa opieka świadczona przez szpital Centrum Zdrowia Mazowska Zachodniego Sp. z o.o. w Żyrardowie.
- Działalność wielu ogólnodostępnych aptek na terenie gminy.
- Prowadzenie profilaktycznych programów zdrowotnych na terenie gminy.

Słabe strony

- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów.
- Niedostatecznie oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie opieki zdrowotnej.
- Niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat profilaktyki i promocji zdrowia.

Szanse

- Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej.
- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców.
- Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej.
- Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia.

Zagrożenia

- Rosnąca liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ oraz pielęgniarek.
- Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę.
- Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców.
- Utrzymująca się sytuacja epidemiologiczna.
- Zapaść służby zdrowia.

POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony

- Działalność Centrum Usług Społecznych w Żyrardowie.
- Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę CUS.
- Zaangażowanie pracowników CUS w działalność na rzecz problematyki społecznej.
- Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych (m.in. praca socjalna, świadczenia pieniężne oraz niepieniężne).
- Funkcjonowanie ogólnopolskiego programu Karta Dużej Rodziny.
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Praca Asystenta Rodziny.
- Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Słabe strony

- Nowe zadania ustawowe nakładane na CUS.
- Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji a za mało czasu na pracę socjalną.
- Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową.
- Bierność klientów pomocy społecznej.

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Efektywna praca socjalna.

Zagrożenia

- Wzrastająca ogólna liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS.
- Natłok obowiązków co ogranicza możliwości realizowania pracy w terenie z rodzinami.
- Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.
- Zubożenie społeczeństwa.
- Niewystarczające finansowanie pomocy społecznej.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOMANII ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH

Mocne strony

- Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
- Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień.
- Działalność Punktu Konsultacyjni-Informacyjnego.
- Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży poprzez organizację m.in. różnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że 83,33% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkoholu).
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (44,87% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie przypadków spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży (28,20% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie zjawiska sprzedaży alkoholu nieletnim (43,59% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie problemu narkomanii na terenie gminy.
- Znajomość miejsc gdzie można zdobyć narkotyki (17,95% badanych mieszkańców potwierdziło taką wiedzę).
- Znajomość osób, które zażywają narkotyki (32,05% badanych mieszkańców zna osoby zażywające narkotyki).

- Zażywanie substancji psychoaktywnych typu narkotyki (11,54% badanych mieszkańców przyznało się do zażywania narkotyków).
- Współwystępowanie problemu alkoholizmu oraz przemocy w rodzinie.

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Wzmoczony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów.
- Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych.
- Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach.
- Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych na terenie gminy dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Zagrożenia

- Ograniczona ilość organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień.
- Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych.
- Nasilenie skali zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych.

RYNEK PRACY

Mocne strony

- Potencjał demograficzny- znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym.
- Utrzymująca się na wysokim poziomie liczba osób pracujących.
- Spadek bezrobocia na lokalnym rynku pracy.
- Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych.
- Warunki sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości, a tym samym tworzeniu nowych miejsc pracy.
- Efektywna współpraca pomiędzy władzami lokalnymi a organizacjami pozarządowymi, w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej.
- Funkcjonujące żłobki na terenie gminy świadczące opiekę dla dzieci do lat 3, co korzystnie wpływa na aktywizację zawodową kobiet.

Słabe strony

- Zjawisko dziedziczenia bezrobocia.
- Słaba oferta pracy dla osób niepełnosprawnych.
- Niskie zarobki w stosunku do wysokości świadczeń socjalnych, co często zniechęca do podejmowania zatrudnienia.

Szanse

- Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej).
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.
- Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie gminy.

Zagrożenia

- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych.
- Wzrost liczby osób bezrobotnych.
- Wysokie koszty pracodawców.
- Zjawisko nielegalnego zatrudnienia.

EDUKACJA

Mocne strony

- Zwarta i równomiernie rozłożona sieć publicznych szkół i przedszkoli.
- Funkcjonowanie niepublicznych przedszkoli.
- Funkcjonowanie 7 żłobków.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta przedszkolna na terenie gminy.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna na terenie gminy.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta opieki nad dziećmi do lat 3.
- Funkcjonująca szkoła ponadpodstawowa na terenie gminy.
- Wystarczająca ilość miejsc w świetlicach szkolnych.
- Dobrze rozwinięta baza sportowa i kulturalna.

Słabe strony

- Ograniczona ilość miejsc w placówkach świadczących opiekę dla dzieci do lat 3.
- Brak wystarczającej oferty zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (w szczególności zajęć bezpłatnych).
- Dostatecznie oceniane przez mieszkańców działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Szanse

- Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne).
- Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.

Zagrożenia

- Spadek poziomu nauczania (m.in. spowodowany koniecznością wprowadzenia nauki zdalnej).
- Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników CUS w pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.
- Dostępność świadczeń w ramach pomocy społecznej związanych z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą (m.in. zasiłek okresowy, usługi opiekuńcze, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne).
- Działalność Klubów Seniora i Uniwersytetu III Wieku.
- Funkcjonowanie Programu Żyrardowska Karta Seniora.
- Dobrze oceniane przez mieszkańców działania gminy na rzecz osób starszych.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób niepełnosprawnych.
- Realizowane na terenie Miasta Żyrardowa programów: "Opieka 75+", "Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej", "Opieka Wytchnieniowa" oraz "Taksówka dla Seniora".

Słabe strony

- Istniejące bariery architektoniczne.
- Wykluczenie społeczne, samotność.
- Niska aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych.
- Ograniczona oferta w zakresie organizacji form czasu wolnego.
- Niewystarczająco ocenione przez mieszkańców działania w gminie na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.

Szanse

- Likwidowanie barier architektonicznych.
- Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych.
- Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych.

- Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby niepełnosprawne w życie społeczne.
- Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zagrożenia

- Postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
- Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością.
- Niewystarczająca oferta wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Niski poziom kwalifikacji osób niepełnosprawnych.
- Izolacja i brak akceptacji osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy Miasta Żyrardów wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez gminę wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100,00%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań gminy w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi (48,72%), ograniczania bezrobocia oraz ochrony zdrowia (po 35,90%). Stosunkowo nisko zostały również ocenione działania ukierunkowane na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie (30,77%) oraz pomoc osobom z niepełnosprawnościami (29,49%). Mieszkańcy mieli również możliwość wpisania inne obszary działań gminy najbardziej niezadowolające, pojedyncze odpowiedzi wskazały na wsparcie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi oraz aktywizacja młodzieży, zajęcia pozalekcyjne, grupy aktywizacyjne. Tabela poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów

Tabela 24. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

48,72%	Przeciwdziałanie alkoholizmowi
35,90%	Ograniczanie bezrobocia
35,90%	Ochrona zdrowia
30,77%	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie
29,49%	Pomoc osobom niepełnosprawnym
21,79%	Zapewnienie opieki w żłobkach
19,23%	Przeciwdziałanie ubóstwu
19,23%	Przeciwdziałanie narkomanii
17,95%	Zapobieganie bezdomności
16,67%	Zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży
12,82%	Wsparcie osób starszych
8,97%	Ochrona macierzyństwa
6,41%	Wspieranie rodzin wielodzietnych
6,41%	Zapewnienie opieki przedszkolnej

Wizja przyszłości Miasta Żyrardowa:

Miasto Żyrardów jest miejscem zapewniającym godne warunki życia dla mieszkańców, profesjonalną pomoc, wsparcie dla rodzin oraz działającym na rzecz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Miasto Żyrardów w oparciu o posiadane zasoby dąży do zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz rozwiązywania problemów społecznych poprzez właściwe działania administracji samorządowej, stowarzyszeń i mieszkańców. Wspierając lokalne inicjatywy, w szczególności społeczne, kulturalne i edukacyjne dąży do integracji oraz aktywizacji społeczności lokalnej.

Misja samorządu skupiona jest na wspieraniu rodziny, pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniami, przemocą domową, ubóstwem czy bezrobociem. Istotna jest także pomoc osobom starszym oraz niepełnosprawnym. Wypełnienie takiej misji wymaga wdrożenia celów strategicznych oraz operacyjnych wraz z kierunkami działań. Zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

CEL STRATEGICZNY 1- Wsparcie rodziny

CEL OPERACYJNY

1.1 Pomoc rodzinom niepełnym, wielodzietnym, niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem

Kierunek działania	Edukacja rodzin skupiająca się na przekazywaniu właściwego modelu dotyczącego wypełniania ról rodzicielskich
Wskaźnik	Liczba szkoleń oraz projektów skierowanych do rodziny
Jednostka miary	Projekt
Stan początkowy - 2022 rok	1
Stan docelowy - 2029 rok	3
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Szkolenia pracowników bezpośrednio zaangażowanych w pracę na rzecz rodziny
Wskaźnik	Liczba szkoleń pracowników bezpośrednio zaangażowanych w pracę na rzecz rodziny
Jednostka miary	Szkolenie
Stan początkowy - 2022 rok	3
Stan docelowy - 2029 rok	5
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku

Kierunek działania	Udzielenie wsparcia rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych
Wskaźnik	Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych
Jednostka miary	Rodzina
Stan początkowy - 2022 rok	2 650
Stan docelowy - 2029 rok	2 800
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Organizowanie programów integracyjnych oraz szkoleniowych skierowanych dla rodzin dysfunkcyjnych, tworzenie grup samopomocowych
Wskaźnik	Liczba programów integracyjnych oraz szkoleniowych skierowanych dla rodzin dysfunkcyjnych
Jednostka miary	Program
Stan początkowy - 2022 rok	0
Stan docelowy - 2029 rok	2
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Organizowanie programów integracyjnych oraz szkoleniowych skierowanych dla rodzin dysfunkcyjnych, tworzenie grup samopomocowych

Wskaźnik	Liczba utworzonych grup samopomocowych
Jednostka miary	Grupa
Stan początkowy - 2022 rok	0
Stan docelowy - 2029 rok	1
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Wskaźnik	Liczba rodzin, które ze względu na poprawę sytuację rodziny zakończyły pracę z asystentem rodziny
Jednostka miary	Rodzina
Stan początkowy - 2022 rok	11
Stan docelowy - 2029 rok	15
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych
Wskaźnik	Liczba zorganizowanych programów integracyjnych dla rodzin wielodzietnych oraz niepełnych
Jednostka miary	Program
Stan początkowy - 2022 rok	0
Stan docelowy - 2029 rok	1

Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Realizacja programów/projektów obejmujących pomoc rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Wskaźnik	Liczba zrealizowanych programów/projektów obejmujących pomoc rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Jednostka miary	Program
Stan początkowy - 2022 rok	1
Stan docelowy - 2029 rok	2
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Praca socjalna z rodzinami, w szczególności z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Wskaźnik	Liczba rodzin wielodzietnych objętych pracą socjalną
Jednostka miary	Rodzina
Stan początkowy - 2022 rok	50
Stan docelowy - 2029 rok	60
Źródło finansowania	Środki własne, dotacja budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej

Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Praca socjalna z rodzinami, w szczególności z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Wskaźnik	Liczba rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczych-wychowawczych objętych pracą socjalną
Jednostka miary	Rodzina
Stan początkowy - 2022 rok	70
Stan docelowy - 2029 rok	65
Źródło finansowania	Środki własne, dotacja budżetu Państwa,
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
CEL OPERACYJNY	
1.2 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju	
Kierunek działania	Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, modernizację placówek i ich wyposażenie w niezbędny sprzęt(w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne
Wskaźnik	Liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	93
Stan docelowy - 2029 rok	110

Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Żyrardowa
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, pozaszkolnych)
Wskaźnik	Liczba inicjatyw (jednorazowych, stałych) z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
Jednostka miary	Inicjatywa
Stan początkowy - 2022 rok	1
Stan docelowy - 2029 rok	2
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	Wydział Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Żyrardowa
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży
Wskaźnik	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych na terenie placówek oświatowych
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	191
Stan docelowy - 2029 rok	220
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	Wydział Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Żyrardowa

Częstotliwość badania	Raz w roku
CEL OPERACYJNY	
1.3 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia	
Kierunek działania	Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej
Wskaźnik	Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej
Jednostka miary	Przedsięwzięcie
Stan początkowy - 2022 rok	15
Stan docelowy - 2029 rok	20
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej, Środki NFZ, Środki z Funduszu Medycznego
Źródło danych	Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urząd Miasta Żyrardowa
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Organizacja spotkań animacyjnych i aktywizacyjnych
Wskaźnik	Liczba wydarzeń (np. imprez, festynów, spotkań) dla rodzin
Jednostka miary	Wydarzenie
Stan początkowy - 2022 rok	1
Stan docelowy - 2029 rok	3
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

CEL STRATEGICZNY 2- Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu**CEL OPERACYJNY****2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego**

Kierunek działania	Udzielanie wsparcia osobom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej poprzez działanie pomocy finansowej Ośrodka Pomocy Społecznej
Wskaźnik	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa
Jednostka miary	Rodzina
Stan początkowy - 2022 rok	429
Stan docelowy - 2029 rok	410
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie
Wskaźnik	Łączna liczba osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	1 320
Stan docelowy - 2029 rok	1 300
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS

Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania
Wskaźnik	Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych pomocą w formie dożywiania
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	194
Stan docelowy - 2029 rok	180
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
CEL OPERACYJNY	
2.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych	
Kierunek działania	Działalność informacyjna dla osób bezrobotnych o możliwościach pomocowych, dostępnych formach wsparcia
Wskaźnik	Liczba osób bezrobotnych objętych poradnictwem prawnym, pracą socjalną
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	253
Stan docelowy - 2029 rok	270
Źródło finansowania	Środki własne, dotacja Państwa
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia
Wskaźnik	Liczba osób bezrobotnych
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	2 326

Stan docelowy - 2029 rok	1 926
Źródło finansowania	Fundusz Pracy, EFS
Źródło danych	PUP
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Realizowanie szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych
Wskaźnik	Liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów dla osób bezrobotnych
Jednostka miary	Szkolenie
Stan początkowy - 2022 rok	67
Stan docelowy - 2029 rok	70
Źródło finansowania	Fundusz Pracy, EFS
Źródło danych	PUP
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Realizowanie szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych
Wskaźnik	Liczba osób biorących udział w szkoleniach oraz warsztatach aktywizujących dla osób bezrobotnych
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	201
Stan docelowy - 2029 rok	250
Źródło finansowania	Fundusz Pracy, EFS
Źródło danych	PUP
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Organizowanie kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo
Wskaźnik	Liczba osób biorących udział w kursach dla bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo
Jednostka miary	Osoba

Stan początkowy - 2022 rok	87
Stan docelowy - 2029 rok	100
Źródło finansowania	Fundusz Pracy, EFS
Źródło danych	PUP
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia
Wskaźnik	Liczba zorganizowanych spotkań z pracodawcami
Jednostka miary	Spotkanie
Stan początkowy - 2022 rok	1
Stan docelowy - 2029 rok	7
Źródło finansowania	Fundusz Pracy
Źródło danych	PUP
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Szczególne wsparcie na rynku pracy osób: niepełnosprawnych, młodych dopiero wkraczających na rynek pracy, bezrobotnych po 50 roku życia, długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych, które utraciły zatrudnienie w wyniku pandemii Covid-19
Wskaźnik	Liczba opracowanych oraz realizowanych projektów dotyczących aktywizacji grup zagrożonych
Jednostka miary	Projekt
Stan początkowy - 2022 rok	4, w tym 2 EFS
Stan docelowy - 2029 rok	5, w tym 3 EFS
Źródło finansowania	Fundusz Pracy, EFS, PFRON
Źródło danych	PUP

Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Szczególne wsparcie na rynku pracy osób: niepełnosprawnych, młodych dopiero wkraczających na rynek pracy, bezrobotnych po 50 roku życia, długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych, które utraciły zatrudnienie w wyniku pandemii Covid-19
Wskaźnik	Liczba osób długotrwale bezrobotnych
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	1 468
Stan docelowy - 2029 rok	968
Źródło finansowania	Fundusz Pracy, EFS, PFRON
Źródło danych	PUP
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Zatrudnienie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.)
Wskaźnik	Liczba zadań, inicjatyw zorganizowanych wspólnie z PUP
Jednostka miary	Inicjatywa
Stan początkowy - 2022 rok	910
Stan docelowy - 2029 rok	950
Źródło finansowania	Środki własne, Fundusz Pracy
Źródło danych	CUS, PUP
Częstotliwość badania	Raz w roku

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;

- Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zmniejszanie się bezrobocia poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy czy stwarzanie możliwości nowych miejsc pracy;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń.

CEL STRATEGICZNY 3- Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

Cel operacyjny

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

Kierunek działania	Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami
Wskaźnik	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień
Jednostka miary	Rodzina
Stan początkowy - 2022 rok	26
Stan docelowy - 2029 rok	30
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami
Wskaźnik	Liczba osób objętych pracą socjalną z powodu uzależnień
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	29
Stan docelowy - 2029 rok	40
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Działania edukacyjno-korekcyjne, terapeutyczne dla osób uzależnionych oraz motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia

Wskaźnik	Przeprowadzone rozmowy motywujące przez MKRPA
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	98
Stan docelowy - 2029 rok	105
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	MKRPA
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Liczba wniosków do Sądu o podjęcie leczenia uzależnień
Wskaźnik	Liczba wniosków do Sądu o podjęcie leczenia uzależnień
Jednostka miary	Wniosek
Stan początkowy - 2022 rok	1
Stan docelowy - 2029 rok	5
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	MKRPA
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków
Wskaźnik	Liczba osób uzależnionych skierowanych na terapię
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	41
Stan docelowy - 2029 rok	50
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS

Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków
Wskaźnik	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień;
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	41
Stan docelowy - 2029 rok	50
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w klubach sportowych, szkołach, świetlicach
Wskaźnik	Liczba realizowanych działań i programów profilaktycznych
Jednostka miary	Działanie/program
Stan początkowy - 2022 rok	0
Stan docelowy - 2029 rok	1
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień oraz dla współuzależnionych
Wskaźnik	Liczba utworzonych grup wsparcia
Jednostka miary	Grupa
Stan początkowy - 2022 rok	6

Stan docelowy - 2029 rok	7
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	MKRPA
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Szkolenia dla pracowników socjalnych oraz członków GKRPA, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień
Wskaźnik	Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom
Jednostka miary	Szkolenie
Stan początkowy - 2022 rok	1
Stan docelowy - 2029 rok	3
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS, MKRPA
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii
Wskaźnik	Liczba realizowanych działań i programów profilaktycznych
Jednostka miary	Działanie/program
Stan początkowy - 2022 rok	3
Stan docelowy - 2029 rok	5
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urząd Miasta Żyrardowa

Częstotliwość badania	Raz w roku
Cel operacyjny	
3.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie	
Kierunek działania	Zwiększenie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (szkolenia pracowników socjalnych, ZI, GKRPA)
Wskaźnik	Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przemocy w rodzinie
Jednostka miary	Szkolenie
Stan początkowy - 2022 rok	1
Stan docelowy - 2029 rok	2
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Zwiększenie skuteczności oraz dostępności pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie
Wskaźnik	Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”
Jednostka miary	Rodzina
Stan początkowy - 2022 rok	45
Stan docelowy - 2029 rok	43
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku

Kierunek działania	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej oraz rehabilitacyjnej dla sprawców przemocy w rodzinie
Wskaźnik	Liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy w związku z problemem przemocy w rodzinie (m.in. poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne i rodzinne);
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	90
Stan docelowy - 2029 rok	90
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie (m.in. pomoc materialna, prawna, zapewnienie mieszkania lub opieki lekarskiej)
Wskaźnik	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	90
Stan docelowy - 2029 rok	90
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku

Kierunek działania	Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie (m.in. pomoc materialna, prawna, zapewnienie mieszkania lub opieki lekarskiej)
Wskaźnik	Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie objęta pomocą psychologiczną, prawną i socjalną
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	45
Stan docelowy - 2029 rok	45
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Motywowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym
Wskaźnik	Liczba sprawców przemocy, którzy ukończyli program korekcyjno-edukacyjny
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	0
Stan docelowy - 2029 rok	50
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy w rodzinie
Wskaźnik	Liczba wniosków skierowanych do Sądu Rodzinnego o wgląd w rodzinę z powodu przemocy
Jednostka miary	Wniosek
Stan początkowy - 2022 rok	6
Stan docelowy - 2029 rok	7

Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa,
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Podjęcie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami przemocy w rodzinie
Wskaźnik	Liczba utworzonych grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami przemocy
Jednostka miary	Grupa
Stan początkowy - 2022 rok	0
Stan docelowy - 2029 rok	1
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie
Wskaźnik	Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie
Jednostka miary	Kampania
Stan początkowy - 2022 rok	0
Stan docelowy - 2029 rok	1
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu/narkotyków oraz współuzależnionych;

- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy w rodzinie.

CEL STRATEGICZNY 4- Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych**CEL OPERACYJNY****4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych**

Kierunek działania	Monitorowanie procesu starzenia się społeczeństwa
Wskaźnik	Liczba osób w wieku produkcyjnym
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	22 977
Stan docelowy - 2029 rok	21 500
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	GUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Monitorowanie procesu starzenia się społeczeństwa
Wskaźnik	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	9 886
Stan docelowy - 2029 rok	10 386
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	GUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Monitorowanie sytuacji osób z niepełnosprawnościami i długotrwale chorych
Wskaźnik	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności
Jednostka miary	Rodzina

Stan początkowy - 2022 rok	250
Stan docelowy - 2029 rok	270
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Monitorowanie sytuacji osób z niepełnosprawnościami i długotrwale chorych
Wskaźnik	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby
Jednostka miary	Rodzina
Stan początkowy - 2022 rok	479
Stan docelowy - 2029 rok	490
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Udzielanie informacji odnośnie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt do rehabilitacji
Wskaźnik	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pracą socjalną
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	345
Stan docelowy - 2029 rok	380
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku

Kierunek działania	Wsparcie Klubu Seniora
Wskaźnik	Liczba podopiecznych Klubu Seniora
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	50
Stan docelowy - 2029 rok	60
Źródło finansowania	Środki własne Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	Klub Seniora
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego osobom starszym i niepełnosprawnym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Wskaźnik	Liczba osób starszych i niepełnosprawnych którym udzielono wsparcia finansowego i rzeczowego
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	345
Stan docelowy - 2029 rok	370
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Podejmowanie działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne
Wskaźnik	Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w organizowanych formach czasu wolnego (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne)
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	50

Stan docelowy - 2029 rok	60
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	Klub seniora
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych
Wskaźnik	Liczba osób starszych uczestniczących w organizowanych formach czasu wolnego (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne)
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	50
Stan docelowy - 2029 rok	60
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa,
Źródło danych	Klub Seniora
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Organizacja opieki dla osób starszych
Wskaźnik	Liczba usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych
Jednostka miary	Usługa
Stan początkowy - 2022 rok	101
Stan docelowy - 2029 rok	120
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla osób starszych
Wskaźnik	Liczba ośrodków wsparcia dla osób starszych
Jednostka miary	Ośrodek
Stan początkowy - 2022 rok	0

Stan docelowy - 2029 rok	1
Źródło finansowania	Środki własne, budżetu Państwa, Fundusze krajowe, fundusze Unii Europejskiej
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Cel operacyjny	
4.2 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	
Kierunek działania	Motywowanie osób niepełnosprawnych do udziału w kursach/szkoleniach, których celem jest zwiększenie kwalifikacji w celu podjęcia pracy oraz skorzystania z oferty Warsztatów Terapii Zajęciowej
Wskaźnik	Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	1 szkolenie, 3 staże
Stan docelowy - 2029 rok	21 (7 szkoleń, 14 staży)
Źródło finansowania	PFRON, EP, EFS
Źródło danych	PUP
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Organizacja opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób niepełnosprawnych
Wskaźnik	Liczba osób objętych programem opieki wytchnieniowej
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	12
Stan docelowy - 2029 rok	15
Źródło finansowania	Środki własne, dotacja budżetu Państwa
Źródło danych	CUS

Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Zapewnienie pomocy psychologicznej dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin
Wskaźnik	Liczba osób korzystających z poszczególnych form wsparcia (m.in. zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, usług opiekuńczych, opieki wytchnieniowej, wsparcia psychologicznego)
Jednostka miary	Osoba
Stan początkowy - 2022 rok	108
Stan docelowy - 2029 rok	115
Źródło finansowania	Środki własne, dotacja budżetu Państwa
Źródło danych	CUS
Częstotliwość badania	Raz w roku
Kierunek działania	Realizacja projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób z niepełnosprawnościami (m.in. z PFRON)
Wskaźnik	Liczba projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób z niepełnosprawnościami
Jednostka miary	Projekt
Stan początkowy - 2022 rok	1
Stan docelowy - 2029 rok	7
Źródło finansowania	PFRON
Źródło danych	PUP
Częstotliwość badania	Raz w roku

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy i w życiu społecznym;
- Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym.

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Żyrardów przyczyni się do:

- stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności Miasta Żyrardów jako przyjaznej dla rodzin z dziećmi i seniorów;
- zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów;
- poprawy dostępności i wzrostu jakości usług kulturalnych;
- budowania kapitału ludzkiego opartego na wiedzy oraz świadomego i aktywnego społeczeństwa;
- wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców.

ANALIZA RYZYKA

Ryzyko w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, definiujemy, jako możliwość zaistnienia zdarzenia, które będzie miało negatywny wpływ na realizację jej zapisów. Występujące w otoczeniu ryzyko może doprowadzić do zmiany kierunków i rezultatów Strategii, może mieć, zatem wpływ na jej kształt i wdrażanie. Prawidłowo przeprowadzona identyfikacja ryzyka i ich analiza pozwala na skuteczne zarządzanie całym procesem wdrażania Strategii i podejmowanie odpowiednio wcześniej działań zapobiegawczych i korygujących.

Dlatego ze względu na zmienność otoczenia zewnętrznego niezbędnym elementem Strategii, jest analiza ryzyka, która powinna być przeprowadzona już na etapie przygotowania do opracowywania Strategii.

Źródła występowania ryzyka dotyczą:

- przyczyn zewnętrznych - zalicza się do nich globalne warunki, jakie występują w sferze politycznej i prawnej, warunki panujące w gminie, uwarunkowania społeczne, kulturowe w obszarze działania, wymagania instytucji finansowych. Przyczyny zewnętrzne najczęściej znajdują się poza kontrolą jednostki;
- przyczyn wewnętrznych - obejmują sposób zaplanowania działań w Strategii wraz z występującymi czynnikami ludzkimi.

Proces zarządzania ryzykiem powinien przebiegać według ściśle określonych etapów, a mianowicie:

- identyfikacja ryzyka oraz zagrożeń;
- ocena ryzyka oraz zagrożenia;
- określenie działań prowadzących do ograniczenia ryzyka, zagrożenia;
- badanie efektywności podjętych działań korekcyjnych.

W ramach prowadzonej analizy istotne znaczenie oprócz zdefiniowania ryzyka w poszczególnych obszarach, ma wskazanie działań zapobiegawczych, jakie należy przedsięwziąć w celu minimalizacji lub zapobieżenia niekorzystnym zdarzeniom.

Zdefiniowane i opisane poniżej ryzyka mogą wystąpić we wszystkich przyjętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, celach strategicznych i kierunkach działań. Analizując ryzyka, jakie mogą się pojawić w toku wdrażania Strategii, należy mieć na uwadze również ich stopień wystąpienia, który może być niski, średni lub wysoki oraz źródło, które może być wewnętrzne lub zewnętrzne.

Tabela 25. Analiza ryzyka dla Miasta Żyrardów

Obszar ryzyka	Definicja ryzyka	Działania zapobiegawcze	Stopień wystąpienia ryzyka
Prawny	Zmiany regulacji prawnych lub wprowadzenie nowych przepisów	Stałe monitorowanie zmian ustawowych i przepisów lokalnych	wysoki
Polityczny	Niekorzystne, blokujące działania władz, które mają wpływ na wdrażanie zapisów strategicznych	Bieżące upowszechnianie i promocja Strategii oraz angażowanie przedstawicieli władz w działania strategiczne	niski
Kulturowy	Nasilenie się agresji i wrogich postaw w społeczności lokalnej w związku z różnicami kulturowymi wpływającymi na podejmowane działania strategiczne	Podejmowanie działań prowadzących do wzrostu integracji społecznej	niski

Spoleczny	Brak motywacji osób, co do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, do zmiany swojej sytuacji życiowej i społecznej	Angażowanie mieszkańców Miasta Żyrardowa w działania w ramach programów zmierzających do wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	wysoki
Organizacyjny	Brak prawidłowej i terminowej realizacji celów związanej z niedoborami w zasobach kadrowych	Organizowanie szkoleń i podnoszenie kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację Strategii	niski
Finansowy	Brak wystarczających środków finansowych	Właściwe planowanie wydatków, analiza dostępnych środków oraz działania na rzecz pozyskania zewnętrznych środków finansowych	średni

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Żyrardów, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu gminy, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzić będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- potencjalnych środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Tabela 26. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Żyrardów na lata 2023-2029

Lata realizacji Strategii	Szacunkowa wielkość wydatków
2022 rok	33 249 711,25
2023 rok	34 912 196,81
2024 rok	36 657 806,65
2025 rok	38 490 696,98
2026 rok	40 415 231,82
2027 rok	42 435 993,41
2028 rok	44 557 793,08
2029 rok	46 785 682,73

Przedstawione powyżej wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą aktualizowane corocznie w oparciu o dostępne środki budżetu gminy oraz dostępne środki zewnętrzne.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Żyrardów na lata 2023-2029 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań i projektów,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowanie możliwości zagrożeń, usprawnianie zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Miasta Żyrardowa, Centrum Usług Społecznych w Żyrardowie, Powiatowy Urząd Pracy.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Żyrardów będzie Centrum Usług Społecznych w Żyrardowie.

ZMIANY W STRATEGII

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Miasta Żyrardowa.

W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Prezydenta Miasta Żyrardowa lub Dyrektora Centrum Usług Społecznych w Żyrardowie. Przestankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w Gminie organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych, lub poszczególnym mieszkańców.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żyrardowa jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców miasta Żyrardów w latach 2018-2021	25
Tabela 2. Liczba oddziałów i dzieci w przedszkolach publicznych i niepublicznych .	28
Tabela 3. Liczba uczniów w szkołach publicznych i niepublicznych	31
Tabela 4. Programy profilaktyczne realizowane przez Miasto Żyrardów w latach 2020-2022	35
Tabela 5. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.	39
Tabela 6. Przestępstwa na terenie gminy	40
Tabela 7. Liczba interwencji związanych z przemocą domową:	42
Tabela 8. W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:	42
Tabela 9. Imprezy organizowane przez jednostki w 2021 oraz liczba uczestników..	45
Tabela 10. Liczba osób pracujących w Żyrardowie w latach 2018-2021	53
Tabela 11. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Miasta Żyrardowa	56
Tabela 12. Osoby korzystające z pomocy Centrum Usług Społecznych	63
Tabela 13. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych	64
Tabela 14. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:.....	64
Tabela 15. Procedura „Niebieskie Karty”	66
Tabela 16. Stan bezrobocia rejestrowanego w mieście Żyrardów w latach 2018-2021	67
Tabela 17. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	70
Tabela 18. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:	74
Tabela 19. Działalność Punktu Interwencyjno-Konsultacyjnego w Żyrardowie.....	76
Tabela 20. W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:	77
Tabela 21. Podział mieszkańców ze względu na wiek	79
Tabela 22. Instrumenty finansowane ze środków PFRON	85
Tabela 23. Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	106

Tabela 24. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?	122
Tabela 25. Analiza ryzyka dla Miasta Żyrardów	155
Tabela 26. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Żyrardów na lata 2023-2029.....	157

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Zarys terytorialny powiatu żyrardowskiego, z podziałem na gminy.....	24
---	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki na 2021 rok.....	25
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2021	27
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	33
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?.....	37
Wykres 5. Jak ocenia Pan/Pani ofertę w zakresie Instytucji kultury?.....	46
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?	52
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?	52
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2018-2021.....	54
Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?.....	57
Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?.....	58
Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	68
Wykres 12. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności	69
Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol? 71	
Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?.....	72
wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu	77
Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	80
Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby.....	80

Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?	89
Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?	89
Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?	90
Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?	91
Wykres 22. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	93
Wykres 23. Asystent rodziny w latach 2020-2022	95
Wykres 24. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej	95
Wykres 25. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	107
Wykres 26. Które z poniższych stwierdzeń według Pana/Pani oznaczają przemoc w rodzinie?	107
Wykres 27. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?	108

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development);
2. Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005;
3. Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009;
4. Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013;
5. M. Porowski, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434;
6. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020;
7. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
8. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030;
9. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju;
10. Raport o stanie Miasta Żyrardów za 2021 rok;
11. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
12. Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+;
13. Strategia Rozwoju dla Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015-2025;
14. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Żyrardowskiego na lata 2021-2026;
15. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
16. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Żyrardowa do roku 2025.

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/2183>;
2. <https://www.gov.pl>;
3. <https://zyrardow.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/dla-niepelnospprawnych>;
4. <http://www.parpa.pl>;
5. <https://www.polskawliczbach.pl/Zyrardow>;
6. <https://www.zyrardow.pl>;
7. <https://pcpr-zyrardow.pl>;
8. <https://cus-zyrardow.pl>;
9. www.niebieskaLinia.pl.

W zastępstwie Prezydenta Miasta
Żyrardowa

Adam Lemiesz
Pierwszy Zastępca Prezydenta Miasta Żyrardowa